

AGRÁRNY TRH 2002

17. 2. 2003

Vydavateľ:

VÚEPP – ATIS

Trencianska 55
824 80 Bratislava

Telef. a fax. c.:

Telefón: 02 / 58 243 263

Fax: 02 / 53 418 151

e-mail: atis@vuepp.sk

ATIS na INTERNETE

<http://www.vuepp.sk/atis>

© VÚEPP, Bratislava

ISBN 80-8058-277-7

**Odhad výsledkov hospodárenia
poľnohospodárskej prvovýroby za rok 2002**

Odhad výsledkov hospodárenia (vybraných základných ekonomických ukazovateľov) poľnohospodárskej prvovýroby za rok 2002 bol vykonaný z údajov reprezentatívneho výberového súboru Informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva MP SR (ISPÚ MP SR). Do spracovania neboli zaradené SHR. Výberový súbor STP MP SR reprezentuje tak výrobné, prírodné a ekonomické podmienky, ako aj rozhodujúce právne formy podnikania slovenského poľnohospodárstva.

Odhad výsledkov hospodárenia za rok 2002 je predbežný, vy-pocítaný z údajov, ktoré poskytli poľnohospodárske podniky pred účtovnou uzávierkou a pred auditorským overením, preto treba rátať s možnou odchýlkou vymedzenou intervalom spoľahlivosti.

Respondenti, ktorí poskytli údaje, hospodária na 487 tis. ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 19,97 % z celkovej vý-mery poľnohospodárskej pôdy.

Podľa výsledkov vývoja jednotlivých skupín ukazovateľov výnosov a nákladov došlo v roku 2002 k miernemu medzi-roč-nému zhoršeniu výsledkov hospodárenia subjektov poľnohos-podárskej prvovýroby. Hospodársky výsledok sa pohybuje v intervale 128 – 596 mil. Sk s pravdepodobnosťou 213 mil. Sk.

Medziročné zníženie hospodárskeho výsledku (pokles zisku) spôsobili viaceré vplyvy, najmä:

- pokles nákupných cien poľnohospodárskych produktov (za 1. – 3. štvrtrok – index 99,6 v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2001, z toho rastlinné 100,8 a živočíšne 98,9),
- straty z neukončeného zberu niektorých plodín (zemľa ky...) z dôvodu nevhodných klimatických podmienok,
- spomalený odbyt poľnohospodárskej produkcie niektorých komodít.

Súčasne napriek nižšiemu hospodárskemu výsledku pokračovali pozitívne trendy najmä v:

- zrýchľovaní finančných tokov,
- zvýšenej úverovej aktivity v dôsledku vytvorenia predpokladov v dotacnej politike na zlacnenie úverov cez bonifikácie,
- reštrukturalizácii podnikov vzhľadom k efektívnosti hospodárenia.

Aj pri dosiahnutí kladného hospodárskeho výsledku formovanie trhového prostredia ovplyvnilo najmä zníženie nákupných cien, čím poklesli rýchlejšie výnosy (2,3 %) ako náklady (1,8 %). Nadalej chýbali hotovostné finančné prostriedky, čo sa odrazilo v obchodných vzťahoch v pomalšej dynamike znižovania záväzkov (2,0 %), ako pohľadávok (3,5 %) a v pretrvávajúcej prvotnej platobnej neschopnosti s viac ako dvojnásobne vyššími záväzkami ako pohľadávkami.

Vlastné imanie poľnohospodárskych podnikov sa znížilo o 2,1 %. Došlo k ďalšiemu výraznejšiemu medziročnému úbytku pracovných síl o 6,8 % a miernemu nárastu nominálnych miezd o 2,5 %.

Doc. Ing. Gejza Blaas, PhD.
riaditeľ VÚEPP

Trh s obilninami, kukuricou a olejninami v roku 2002

Rok 2002 bol pre produkciu obilnín (vrátane kukurice), napriek výkyvom počasia, priaznivý. Východoslovenská nížina bola poznamenaná storocným suchom (vysoké teploty v máji až júni a silné veterné erózie na jar), juh a stred SR trápili virózy, hubové choroby a najmä premnoženie hraboša poľného. V najjužnejších častiach Slovenska začala žatva o 10 dní skôr ako v predchádzajúcich rokoch. Prvé zbery obilnín boli o 10 až 20 % nižšie oproti predpokladaným úrodám.

Bilancia obilnín, kukurice a olejnín na Slovensku

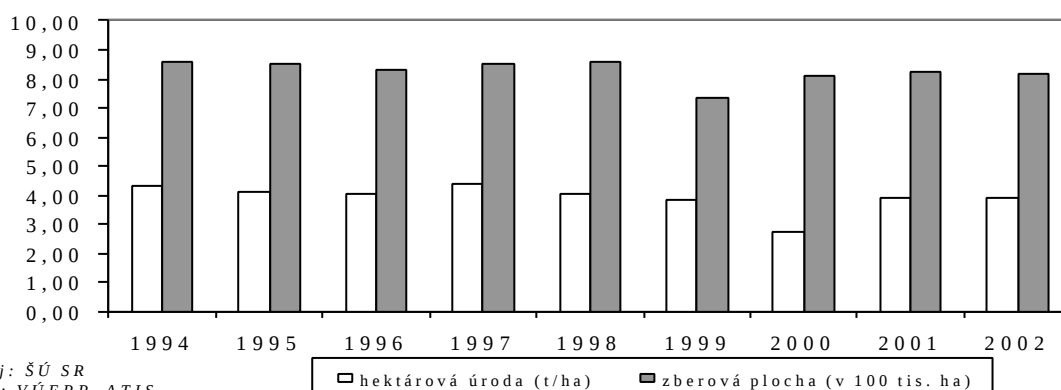
Plodina		Zberová plocha	Úroda	Produkcia
		tis. ha	t/ha	tis. t
Pšenica	2001	448,9	4,01	1 800,10
	2002*	405,8	3,83	1 554,4
	Vývoj v %	-9,6	-4,5	-13,6
Jacmen	2001	186,4	3,29	613,3
	2002*	194,7	3,57	695,1
	Vývoj v %	4,5	8,5	13,3
Raž	2001	38,2	2,95	112,7
	2002*	38,1	2,54	96,5
	Vývoj v %	-0,3	-13,9	-14,4
Kukurica	2001	122,6	5,02	616
	2002*	140,4	5,37	753,8
	Vývoj v %	14,5	7,0	22,4
Obilniny spolu	2001	825,6	3,90	3 212,0
	2002*	819,1	3,90	3 193,6
	Vývoj v %	-0,8	–	-0,6
Repka	2001	106,6	2,26	240,6
	2002*	123,7	2,08	257,3
	Vývoj v %	16,0	-8,0	6,9
Slnečnica	2001	63,5	1,87	118,6
	2002*	62,3	1,87	116,9
	Vývoj v %	-1,9	–	-1,4

Zdroj: ŠÚ SR, * prognóza VÚEPP

na zníženie produkcie mal najmä pokles produkcie pšenice o 246 tis. ton a raže o 16,2 tis. ton. Najväčší nárast zberových plôch bol pri kukurici o 17,8 tis. ha, čo sa odrazilo na medziročnom zvýšení produkcie tejto komodity o 137,8 tis. ton.

Medziročne celková produkcia obilnín len nepatrne klesla o 0,6 %, resp. o 18,4 tis. ton. Zberové plochy obilnín (vrátane kukurice) boli v roku 2002 o 0,8 percent nižšie, resp. o 6,5 tis. ha ako v roku 2001, pričom dosiahli 819 tis. ha (v roku 2001 mali výmeru 825,6 tis. ha). Hektárové úrody obilnín ostali na úrovni roka 2001 (3,9 t/ha). Celková produkcia hustosiatych obilnín (vrátane kukurice) dosiahla úroveň 3,2 mil. ton, z toho 1,6 mil. ton pripadalo na pšenicu, 695 tis. ton na jacmen, takmer 97 tis. ton na raž a 754 tis. t na kukuricu. Podstatný vplyv

Zberová plocha a úroda obilnín v SR

Zdroj: ŠÚ SR
Graf: VÚEPP-ATIS

Ponuka, dopyt a odbyť

V prvom štvrtroku 2002 bola ponuka kvalitných potravinárskych obilnín nižšia, odbyť bol aktívny. Na trhu s krmnými obilninami a kukuricou ponuka prevyšovala dopyt, obchodovalo sa s menšími množstvami. Koncom februára bol dopyt po obilninách na Komoditnej burze (KBB) v množstve 9 tis. ton (z toho 8,5 tis. t na potravinárske účely). Ponuka bola iba na 4,5 tis. t obilnín.

V druhom štvrtroku, v období tesne pred žatvou, na trhu s obilninami a kukuricou prevládala ponuka nad dopytom, čo sa odrážalo

v nižších cenách. Spracovatelia obilnín nenakupovali z dôvodu dostatočných zásob alebo nakupovali len menšie množstvá obilnín. V polovici júna bola ponuka obilnín na KBB v množstve 8 tis. ton (z toho iba 2,5 tis. t na potravinárske účely). Ku dnu 6. 6. 2002 bolo evidovaných 388 skladiskových záložných listov (SZL) na 152,8 tis. ton obilnín v hodnote 505,4 mil. Sk. Okrem toho IPA SR evidovala na skladoch k 12. 6. 2002 ďalších 37,4 tis. ton obilnín v hodnote 208,1 mil. Sk.

Na Slovensku sa v roku 2002 začala žatva mimoriadne skoro

Najskôr sa začal zber repky, ozimného jacmena a niektorých skorých odrôd pšenice. Napriek značným jesenným vyorávkam pšenice, zahorením niektorých porastov v dôsledku vysokých teplôt, ako aj lokálnemu poškodeniu porastov ľadovcom a víchricami, bol dostatok obilnín pre domáci trh aj na export. V 28. týždni spracovatelia obilnín a repky začali nákup od producentov.

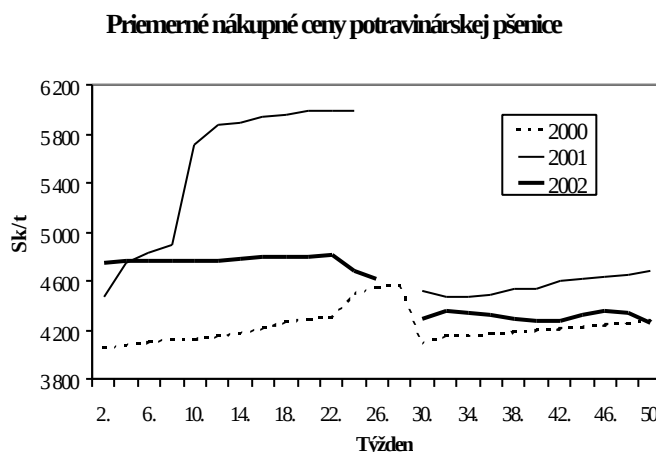
Po žatve nedochádzalo k prísnejším reguláciám vývozu obilnín, pretože očakávané úrody pokrývali domáce potreby a vytvorili sa aj určité prebytky.

V poslednom štvrtroku prevládala ponuka potravinárskej pšenice nad jej dopytom, na-

opak, zo strany spracovateľov bol zvýšený dopyt po krmnom jacmeni a krmnej pšenici. Repka pre spotrebu na domacom trhu bola takmer nakúpená. V posledných rokoch sa producenti obilnín zamerali najmä na pestovanie potravinárskej pšenice (za výhodnejšie ceny) na úkor krmných obilnín. Podľa údajov SPPK kvóta na potravinársku pšenicu v objeme 600-tisíc bola ku dnu 31. 12. 2002 splnená na 92,9 % (553,4 tis. t). Je predpoklad, že do konca hospodárskeho roka 2002/2003 bude kvóta prekročená o 24,5 % (747,1 tis. t). Prebytok 150 až 200 tis. ton potravinárskej pšenice nebude možné umiestniť na domacom trhu, a preto bol povolený jej export.

Medziročný pokles priemerných nákupných cien obilnín

Priemerné nákupné ceny (NC) obilnín v roku 2002 medziročne oslabili od 0,3 do 21,2 % (od 15,- do 1 021,- Sk/t). Najväčší pokles nákupných cien bol zaznamenaný pri priemyselnej kukurici a krmnej pšenici, naopak oproti roku 2001 najmenej klesli ceny potravinárskej raže.

Graf: VÚEPP-ATIS

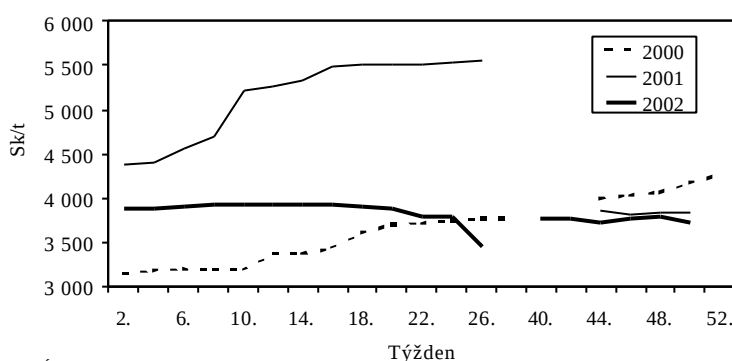
V roku 2002 bola priemerná nákupná cena **potravinárskej pšenice** na úrovni 4 550 Sk/t a oproti roku 2001 klesla o 11 % (v roku 2001 bola 5 110 Sk/t). Cenové rozpätie priemerných NC pri tejto komodite bolo od 4 217 do 4 843 Sk/t. Najlacnejšie pestovatelia predávali pšenicu v auguste tesne po žatve, za minimálnu NC 3 800 Sk/t. V máji bola maximálna NC pšenice na potravinárske účely na úrovni 5 000 Sk/t (v r. 2001 sa predávala za maximálnu cenu až 6 400 Sk/t).

Priemerná NC **potravínárskej raže** znamenala oproti predchádzajúcemu roku 2001 nepatrný pokles o 0,3 % a dosiahla úroveň 4 443 Sk/t. Rozpätie priemernej NC pri raži bolo od 3 700 Sk/t až do 4 750 Sk/t. Zatiaľ čo v júni spracovatelia nakupovali potravinársku raž (úroda 2001) za maximálnu NC až 4 800 Sk/t, koncom júla za minimálnu NC iba 3 600 Sk/t. Nákupná cena **krmnej pšenice** medzirocne klesla o 18,7 % na úroveň 3 633 Sk/t. Krmna pšenica sa v uplynulom roku od producentov predávala v cenovom rozpätí priemerných NC od 3 288 do 3 975

Sk/t. Najmenej za 1 tonu pšenice na krmné účely platili záujemcovia o túto komoditu tesne po žatve (iba 3 000 Sk/t) a až 4 150 Sk/t museli zaplatiť obchodníci vmáji. Priemerné NC ceny **krmneho jacmena** oproti minulej sezóne zaznamenali oslabenie o 16,1 % (z 4 510 Sk/t na 3 786 Sk/t v roku 2002). Nákupné ceny jacmena v roku 2002 najviac klesli v júni (až o 9,4 %). Rozpätie priemerných NC pri krmnom jacmeni v roku 2002 bolo od 3 383 Sk/t do 4 000 Sk/t. V minulej sezóne sa predával za podstatne vyššie ceny (od 3 677 do 5 550 Sk/t).

Priemerná NC **kukurice** oslabila až o 21,2 %, čiže medziročný pokles je o 1 021 Sk/t na úroveň 4 824 Sk/t. Priemerné NC kukurice v roku 2002 najviac klesli v júni (až o 9,9 %). Spracovatelia si mohli kukuricu kúpiť od producentov v cenách od 3 417 do 3 938 Sk/t. Najvyššie ceny kukurice boli v prvom štvrtroku, kedy sa predávala za maximálnu cenu 4 100 Sk/t.

Priemerné nákupné ceny kukurice

Graf: VÚEPP-ATIS

Cena slnečnice medzirocne stúpala takmer o štvrtinu

Zo sledovaných komodít sme najvyššie posilnenie nákupných cien (NC) zaznamenali pri slnečnici. Priemerná NC **slnečnice** medzirocne posilnila až o 23 %, resp. o 1 847 Sk/t, pričom dosiahla úroveň 9 872 Sk/t. Spracovatelia ju od októbra nakupovali v rozpätí cien od 9 433 do 10 083 Sk/t. Zatiaľ čo v roku 2001 sa nedostatok slnečnice riešil zavedením dočasnej kvóty na dovoz 25 tisíc ton

a zrušením 40 % cla na jej dovoz, v 4. štvrtroku 2002 sa vyvážala s automatickými licenciami. Priemerná nákupná cena **repky** medzirocne posilnila o 4,4 %, resp. o 322 Sk/t a dosiahla úroveň 7 573 Sk/t (zo 7 251 Sk/t v r. 2001). Od júla do októbra 2002 producenti predávali repku v rozpätí priemerných cien od 7 400 do 7 763 Sk/t, ale v minulej sezóne od 7 200 do 7 300 Sk/t.

Priemerné nákupné ceny obilnín a olejnín od producentov

Sk/t

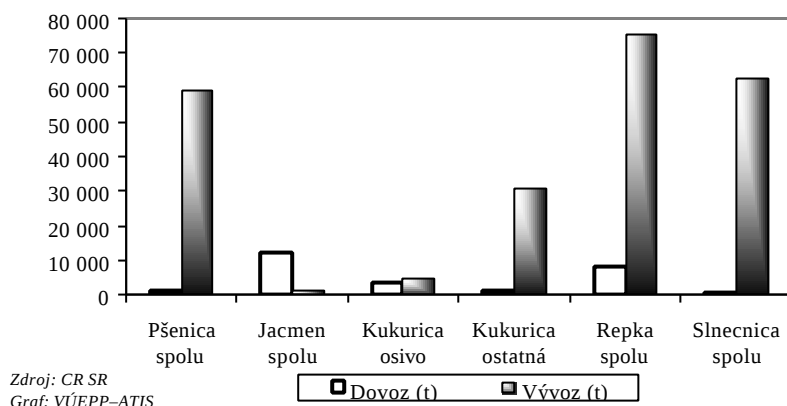
Komodita	1998	1999	2000	2001	2002	Index	
						2002/01	2002/00
Potravinárska pšenica	4 144	4 044	4 236	5 110	4 550	89,0	107,4
Potravinárska raž	3 928	3 882	4 014	4 458	4 443	99,7	110,7
Krmna pšenica	3 027	2 811	3 583	4 470	3 633	81,3	101,4
Krmny jacmen	3 034	2 765	3 560	4 510	3 786	83,9	106,3
Priemyselná kukurica	3 111	2 935	3 799	4 824	3 803	78,8	100,1
Repka	*	6 944	7 146	7 251	7 573	104,4	106,0
Slnečnica	*	7 471	7 545	8 025	9 872	123,0	130,8

Zdroj: VÚEPP – ATIS, * v roku 1998 ATIS nesledoval ceny olejnín

Zahranicný obchod s obilninami

Saldo zahraničného obchodu s obilninami sa zlepšilo o 3,6 mld. Sk (z -3,5 mld. Sk v roku 2001 na +133,9 mil. Sk v roku 2002). Na zlepšení obchodnej bilancie sa najviac podieľal vývoz pšenice a kukurice a skutočnosť, že sme nemuseli dovážať krmné obilniny. Aktívne saldo za rok 2002 sa dosiahlo pri pšenici 271,9 mil. Sk, osive kukurice 44,1 mil. Sk a ostatnej kukurici až 225,4 mil. Sk. Pasívne saldo bolo iba pri jacomni (-33,8 mil. Sk).

Zahranicný obchod SR v roku 2002

V roku 2002 sa do SR doviezlo spolu 26,2 tis. ton obilnín v hodnote 813,4 mil. Sk, z toho: 1,6 tis. ton pšenice v hodnote 9,2 mil. Sk, 14 tis ton jacomna za 67,2 mil. Sk, 3,3 tis. ton osiva kukurice za 280,5 mil. Sk, 1,6 tis ton kukurice v hodnote 13,7 mil. Sk. Z celkového objemu importu obilnín tvorila ryža 61,9 %, jacmen 25 %, osivo kukurice 5,9 %, pšenica

2,9 % a kukurica 2,8 %. Dovozy obilnín do SR smerovali najmä z CR, Maďarska a Rakúska.

Zo SR sa v roku 2002 vyviezlo spolu 130,7 tis. ton obilnín za 947,3 mil. Sk, z toho: 59,1 tis. ton pšenice v hodnote 281,7 mil. Sk, 5,8 ton jacomna za 33,4 mil. Sk, 4,5 tis. ton osiva kukurice v hodnote 324,6 mil. Sk, 31 tis. ton kukurice ostatnej v hodnote 239,1 mil. Sk. Z celkového objemu vývozu obilnín pšenica tvorila až 45,2 %, raž 20 %, jacmen 4,5 %, kukurica 23,7 % a osivo kukurice 3,4 %. Najväčšími obchodnými partnermi pri vývoze obilnín boli CR, Poľsko, Nemecko a Rakúsko.

Zahranicný obchod s obilninami

		Dovoz		Vývoz		Saldo	
		tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk
Obilniny spolu	2001	494,1	3 487,7	0,3	3,4	-493,8	-3 484,3
	2002*	26,2	813,4	130,7	947,3	104,5	133,9
	Vývoj	-467,9	-2 674,3	130,4	943,9	598,3	3 618,2
Pšenica spolu	2001	189,0	1 106,9	8,9	59,9	-180,1	-1 047,0
	2002*	1,6	9,2	59,1	281,1	57,5	271,9
	Vývoj	-187,4	-1 097,7	50,2	221,2	237,6	1 318,9
Jacmen spolu	2001	85,2	563,7	5,1	27,3	-80,1	-536,4
	2002*	14,0	67,2	5,8	33,4	-8,2	-33,8
	Vývoj	-71,2	-496,5	0,7	6,1	71,9	502,6
Kukurica osivo	2001	3,3	259,7	3,4	263,0	0,1	3,3
	2002*	3,3	280,5	4,5	324,6	1,2	44,1
	Vývoj	-	20,8	1,1	61,6	1,1	40,8
Kukurica ostatná	2001	180,1	1 158,1	2,2	15,6	-177,9	-1 142,5
	2002*	1,6	13,7	31,0	239,1	29,4	225,4
	Vývoj	-178,5	-1 144,4	28,8	223,5	207,3	1 367,9

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR,

* predbežný údaj

Aktívne saldo zahraničného obchodu s olejninami

Opacná situácia ako pri obilninách bola pri olejninách (repka a slnecnica), kde saldo síce dosiahlo kladné hodnoty, ale aktívne saldo sa znížilo o 265 mil. Sk (z 818,5 mil. Sk v roku 2001 na 553,5 mil. Sk v roku 2002). Kladné saldo zahraničného obchodu medziročne kleslo: pri repke o 7,7 %, pričom dosiahlo hodnotu 670 mil. Sk a pri slnecnici až o 25,8 percent na úroveň 621,5 mil. Sk.

V roku 2002 sa do SR doviezlo spolu 31,8 tis. ton olejníň za 1,1 mld. Sk. Z celkového objemu importu olejníň sa doviezlo 8,5 tis. ton repky v hodnote 107,4 mil. Sk a 0,5 tis

ton slnecnice za 70,6 mil. Sk. Dovozy repky a slnecnice smerovali najmä z CR, Maďarska, Poľska a Francúzska. Z celkového objemu importu olejníň tvorila repka 26,7 % a slnecnica 10,4 percent (sója 11,5 %, arašidy 18,3 percent).

Export olejníň bol v množstve 157,8 tis. ton, z toho repky sa vyviezlo 81,2 tis. t za 777,4 mil. Sk a slnecnice 62,5 tis. t v hodnote 692,1 mil. Sk. Z celkového objemu vývozu olejníň repka tvorila až 51,5 % a slnecnica 39,6 %. Najväčšie vývozy smerovali do CR, Nemecka, Holandska a Rakúska.

Zahranicný obchod s olejninami

		Dovoz		Vývoz		Saldo	
		tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk
Olejny spolu	2001	21,2	1 047,5	185,2	1 866,0	164,0	818,5
	2002*	31,8	1 142,6	157,8	1 696,1	126,0	553,5
	Vývoj	10,6	95,1	-27,4	-169,9	-38,0	-265,0
Repka spolu	2001	1,8	24,8	83,4	750,9	81,6	726,1
	2002*	8,5	107,4	81,2	777,4	72,7	670,0
	Vývoj	6,7	82,6	-2,2	26,5	-8,9	-56,1
Slnecnica spolu	2001	0,6	77,7	87,4	914,8	86,8	837,1
	2002*	0,5	70,6	62,5	692,1	62,0	621,5
	Vývoj	-0,1	-7,1	-24,9	-222,7	-24,8	-215,6

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR, * predbežný údaj

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Pod vplyvom nepriaznivého počasia na jeseň 2002 pestovatelia obilnín zasiali oziminy iba na 73,4 % (357 tis. ha) z odporúčanej výmery 481 tis. ha. Z odporúčaného osevu 399 tis. ha ozimnej pšenice sa podarilo vysiať 75,2 % plôch, resp. 300 tis. ha (na jeseň 2001 bol výsev väčší o 20,6 %, t. j. 388 tis. ha). Namiesto 34 tis. ha ozimného jacmena sa zasialo len 22 tis. ha (64,6 %), čo je v porovnaní s r. 2001 o 48,9 % menej. Z plánovaných osevov 32 tis. ha raže sa stihla obsiať plocha 22,6 tis. ha (70,7 %), čo je oproti roku 2001 o takmer 25 percent menej.

Úroda repky pre rok 2003 bola založená na výmere 125,1 tis. ha, čo je až o 13,8 % viac oproti predpokladanej ploche 110 tis. ha. Medziročný nárast osevných plôch bol iba pri repke o 3,6 %. V prípade priaznivého vývoja počasia budú chýbajúce osevy doplnené osevom jarným. Na základe bilancií očakávame, že v chlebovom odvetví pre sezónu 2003 bude dostatok obilnín pre zabezpečenie sebestačnosti našej krajiny ako aj pre živočíšnu výrobu.

Trh s jatocným dobytkom a mäsom v roku 2002

Trh s jatocným hovädzím dobytkom bol najmä v prvej polovici roka 2002 pod silným vplyvom ochorenia BSE. Na Slovensku sa zistilo spolu 11 prípadov BSE, z toho 6 v roku 2002 a 5 v roku 2001. Posledný zistený prípad bol registrovaný koncom augusta 2002. Rastúce obavy výrazne znižovali dopyt po hovädzom mäse. Reakciou na túto situáciu bolo sprísnenie veterinárnych opatrení na zabránenie šírenia obzvlášť nebezpečných nákaz. Postupne sa začal budovať register hospodárskych zvierat, pričom sa prioritne riešil hovädzí dobytok. Vsúlade s prijatou legislatívou EÚ sa do praxe zaviedlo označovanie a evidencia hovädzieho dobytku. Každý kus hovädzieho dobytku musel mať ku koncu roka tzv. dobytcí pas. Má to umožniť sledovanie pôvodu hovädzieho mäsa z maštale až na stôl spotrebiteľa. Spracovatelia, ako aj obchodníci sú povinní od minulého roka ozna-

covať aj mäso na pulte, či pochádza zbytkov a jalovic alebo z vyradených kráv.

Dalším nevyhnutným krokom v prístupovom procese do EÚ bolo schválenie nariadenia o klasifikácii jatocného dobytku, ktoré nadobudlo účinnosť od 1. 1. 2003. Rastúce požiadavky v oblasti veterinárnej, evidencie zvierat a klasifikácie dobytku, označovaní mäsa a zvyšovanie hygienických štandardov na bitúnkoch spôsobujú zvyšovanie nákladov spracovateľov, čo vyvoláva tlak na znižovanie nákupných cien. Spracovatelia nemali príliš veľa možností akumulovať dostatok finančných prostriedkov potrebných na splnenie všetkých týchto požiadaviek. Dochádza tak k redukcii počtu bitúnkov. Niektoré podniky prehodnotili náklady na prevádzku bitúnkov a rozhodli sa neinvestovať finančné prostriedky do nevyhovujúcich bitúnkov.

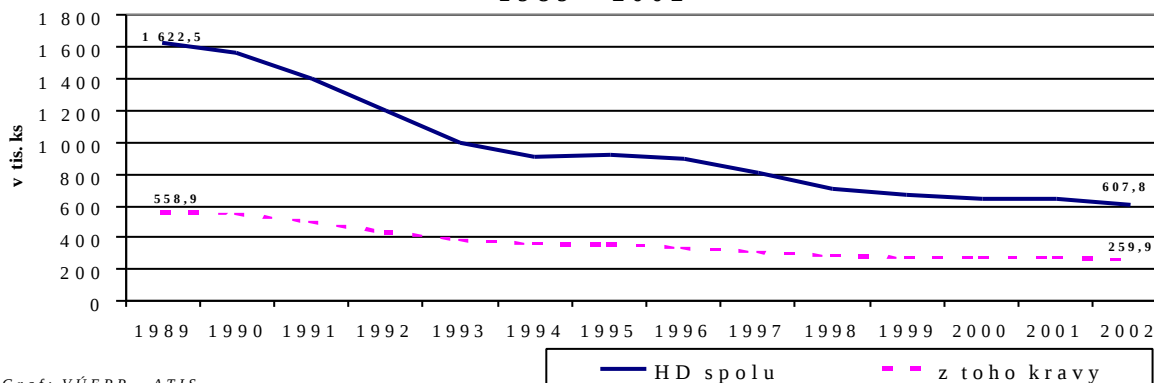
Výrazné zníženie počtu HD

Nepriaznivý cenový vývoj viedol k výraznej redukcii počtov HD. Ku koncu roka 2002 klesli počty HD spolu na 607,8 tis. ks, čo je v porovnaní s decembrom 2001 zníženie o 5,7 % (-37,1 tis. ks). Počet kráv sa znížil o 4,7 % a dosiahol ku koncu roka 2002 spolu 259,9 tis. ks (-12,7 tis. ks). Percentuálne najväčší pokles počtu HD (-12,4 %) sa zaznamenal v Bratislavskom kraji, kde v porovnaní

s rokom 2001 ubudlo 2,5 tis. ks HD. Bratislavský kraj je však z hľadiska chovu HD najmenej významný. Vážnejším varovaním je znižovanie počtu HD v Prešovskom (-9,1 %) a Žilinskom kraji (-9,0 %).

Počet HD na Slovensku v porovnaní s rokom 1989 klesol ku koncu roka 2002 oviac ako milión kusov.

**Vývoj počtu hovädzieho dobytku v SR
1989 - 2002**

Graf: VÚEPP – ATIS

Cenový vývoj ovplyvnovala minimálna cena býkov a podpora exportu

Nákupné ceny jatocného HD sa vyvíjali v roku 2002 diferencovane. Pod vplyvom minimálnej ceny pre býky triedy U na úrovni 48,- Sk/kg živej hmotnosti sa zvýšila ich priemerná cena v porovnaní s rokom 2001 o 2,4 %. Nákup podľa klasifikácie EUOP

však uplatňovalo málo spracovateľov, a tak sa väčšina býkov nakupovala podľa staršieho systému klasifikácie (spenažovanie napevno v mäse) alebo v živom. Nákupná cena býkov v triede A počas roka 2002 iba raz presiahla úroveň stanovenej minimálnej ceny.

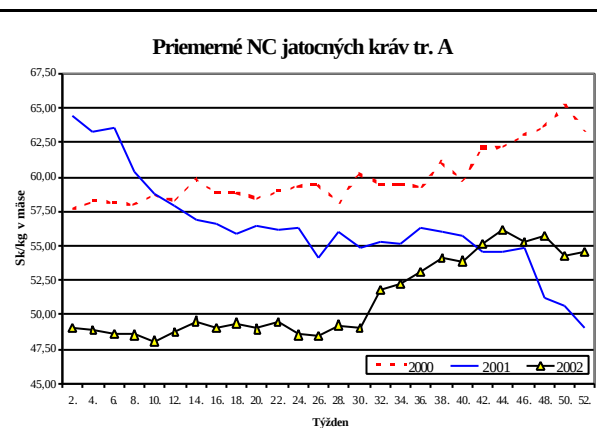
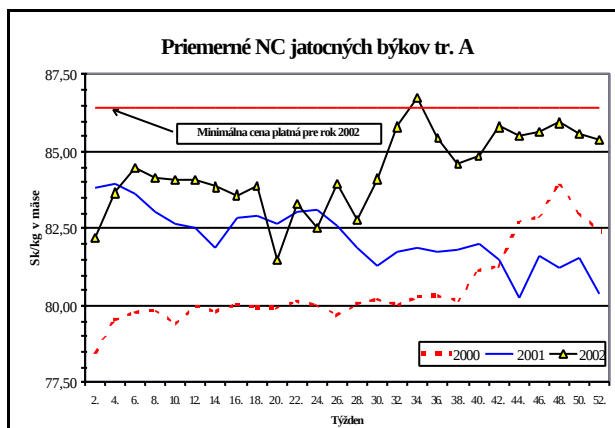
Vývoj priemerných nákupných cien jatocného HD

	1999	2000	2001	2002	2000/1999	2001/2000	2002/2001
	Sk/kg živej hmotnosti				Vývoj v %		
Býky A	43,23	44,84	45,73	46,82	3,7	2,0	2,4
Jalovice A	37,20	38,16	35,55	33,16	2,6	-6,8	-6,7
Kravy A	30,20	31,28	29,62	26,54	3,6	-5,3	-10,4
Telatá	38,80	47,16	50,86	48,69	21,5	7,9	-4,3

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Vplyv slabšieho dopytu a kompenzovanie vyšších cien za býky sa prejavil výrazne nižšími cenami jalovic a kráv, ktorých cena podliehala voľnému pôsobeniu trhu. Výskyt ochorenia BSE v prvej polovici roka 2002 držal nákupné ceny jalovic a kráv na veľmi nízkej úrovni. V prvom polroku 2002 v porovnaní s cenami v prvom polroku 2001 boli ceny jalovic tr. A nižšie o 8,4 až 15,4 % a ceny kráv tr. A o 10,6 až 24,0 %. Po tom ako nákupná cena býkov tr. A klesla pod úroveň, ktorú dosahovala v rovnakom období v roku 2001, vedenie MP SR schválilo podporu exportu 2 500 t jatocných býkov. Trh

s hovädzím dobytkom zareagoval na toto opatrenie. Intervencný vývoz býkov schválený od 26. júna 2002 sa odzrkadlil vo zvýšení nákupných cien všetkých skupín hovädzieho dobytku, ktoré začali postupne posilňovať a ich zvyšovanie pokračovalo napriek dvom zisteným prípadom BSE (3. 7. a 21. 8. 2002). V 4. štvrtroku 2002 nákupné ceny jalovic a kráv v triede A síce presiahli úroveň porovnateľného obdobia roka 2001, ale priemerná nákupná cena bola za rok 2002 pri jatocných jaloviciach o 6,7 % nižšia a až o 10,4 % nižšia ako cena jatocných kráv.

Grafy: VÚEPP – ATIS

Zlepšenie výsledkov v zahraničnom obchode s hovädzím dobytkom a mäsom

V roku 2002 sa dosiahli výrazne lepšie výsledky v zahraničnom obchode s hovädzím dobytkom a hovädzím mäsom ako v roku 2001. Podpora exportu jatocných býkov, ako aj vyšší dopyt po mladom hovädzom dobytku a telatách sa prejavili zvýšením exportu živého dobytká, ktorého sa vyviezlo 46,2 tis. kusov v hodnote 547,4 mil. Sk. Dovozy živého HD síce klesli o 486 ks, ale hodnota dovozu sa takmer nezmenila (+0,9 mil. Sk). Saldo zahraničného obchodu so živým dobytkom sa v porovnaní s rokom 2001 zlepšilo o 208,3 mil. Sk. Živý HD sa vyvážal predovšetkým do Talianska, kam smerovalo 26 018 ks dobytká. Druhou najvýznamnejšou krajinou, kam sa vyviezlo 6 950 ks dobytká, bolo Nemecko a až na 3. mieste bola CR, do ktorej sa

vyviezlo 4 257 ks dobytká. Menšie množstvá sa exportovali do Španielska, Maďarska, Bosny a Hercegoviny, Grécka, Slovinska a Holandska.

Na zlepšenie salda zahraničného obchodu s hovädzím mäsom vplývalo zníženie dovozov o 67 mil. Sk (-731,4 t) a súčasný nárast exportu o 130 mil. Sk (+ 1 695,7 t). Hovädzie mäso sa exportovalo najmä do CR, kam sa vyviezlo 1 389,6 t hovädzieho mäsa. Do Bosny a Hercegoviny sa vyviezlo 175,8 t a do Juhoslávie 116,8 t. Malé množstvá hovädzieho mäsa sa exportovali do Rakúska, Holandska a na Ukrajinu. K zlepšeniu výsledkov v exporte výrazne pomohlo zavedenie testov na BSE.

Zahranicný obchod s hovädzím dobytkom a mäsom

		Dovoz			Vývoz			Saldo		
		ks	t	mil. Sk	ks	t	mil. Sk	ks	t	mil. Sk
Živý HD	2001	1 255	547,5	41,8	34 144	5 400,4	338,2	32 889	4 852,9	296,4
	2002*	769	412,1	42,7	46 241	9 765,1	547,4	45 472	9 353,0	504,7
	Vývoj	-486	-135,4	0,9	12 097	4 364,7	209,2	12 583	4 500,1	208,3
Hov. mäso	2001	x	1 599,2	130,8	x	64,8	8,8	x	-1 534,4	-122,1
	2002*	x	867,8	63,8	x	1 760,5	138,8	x	892,7	75,0
	Vývoj	x	-731,4	-67,0	x	1 695,7	130,0	x	2 427,1	197,1

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR,

* predbežný údaj, prepocet VÚEPP – ATIS

Očakávaný vývoj v roku 2003

Spotreba hovädzieho mäsa bude počas roka 2003 bez výraznejších zmien. Ani prípadný ďalší výskyt ochorenia BSE už spotrebu výraznejšie neovplyvní. Trh s jatocným dobytkom bude viac reagovať na impulzy zo zahraničia. S postupným obnovením dôvery v hovädzie mäso v zahraničí sa očakáva oživenie dopytu a tým aj možnosti exportovať. Záujem je najmä o mladý dobytok a telatá, ktorých ponuka na Slovensku z roka na rok klesá.

Ku koncu roka sa výrazne skonzentruje zabíjanie dobytká do menšieho počtu bitúnkov. Zlepší sa možnosť kontroly a sledovateľnosti hovädzieho mäsa na ceste k spotrebiteľovi, čo v súčinnosti s masívnejšou mediálnou kampanou môže priniest oživenie spotreby. Cena hovädzieho dobytká by mala mierne posilňovať.

Trh s jatocnými ošípanými a bravcovým mäsom v roku 2002

Roky sa opakujúci klasický vývoj nákupných cien jatocných ošípaných sa v roku 2002 výrazne zmenil. Minimálna cena jatocných ošípaných na rok 2002 bola stanovená pre ošípané triedy U (a vyššie triedy) na 48,- Sk/kg živej hmotnosti, čo v porovnaní s rokom 2001 predstavovalo zvýšenie minimálnej ceny o 9,1 %. Túto cenu však mnohí spracovatelia považovali za príliš vysokú. Kúpyschopnosť obyvateľstva sa však nezvyšila takým tempom, aby bol pre spotrebiteľov akceptovateľný tak vysoký nárast ceny. Priaznivý vývoj cien v roku 2001 podnietil nielen chovateľov na Slovensku, ale aj v okolitých krajinách k zvyšovaniu produkcie. Ponuka ošípaných bola dobrá hneď od začiatku roka a s pribúdajúcimi dovozmi sa neustále zvyšovala. Dopyt po bravcovej mäse bol viac-menej ustálený a tak sa postupne zvyšoval počet nepredaných ošípaných z domácej produkcie. Postupne sa prehľbovala

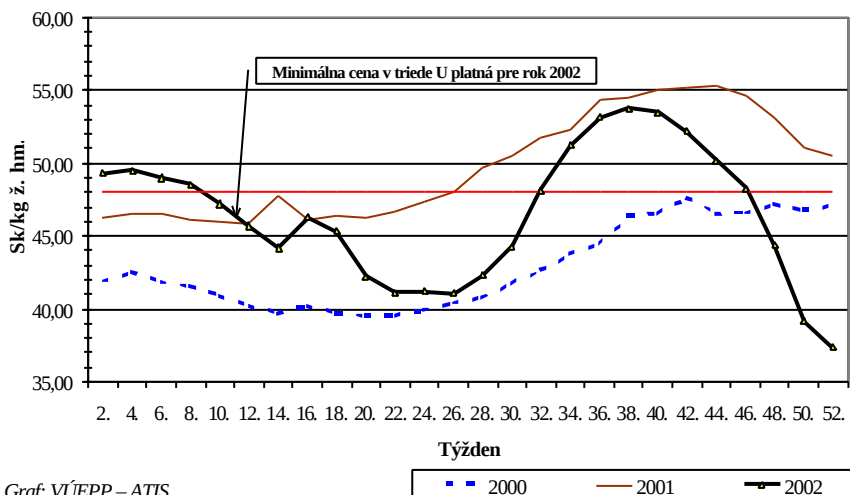
kríza v odbyte bravcového mäsa z EÚ, čo vyvolávalo stále väčší tlak na nákupné ceny v susednej Českej republike a následne aj u nás. Prebytok bravcového mäsa na trhu a klesajúca cena vyústili v apríli 2002 do schválenia podpory na spracovanie 10 000 ton jatocných ošípaných. V I. etape, ktorá sa začala 22. 4. 2002 a skončila už 29. 4. 2002, sa nakúpilo 4 971 t jatocných ošípaných. Rýchlosť, s akou sa ukončila I. etapa nákupu, zaskočila všetkých zainteresovaných. Na túto akciu vynaložila IPA SR 29,8 mil. Sk (6,- Sk/kg ž. hm.). Vzhľadom ku krátkodobému pôsobeniu tohto intervenčného zásahu sa dosiahol iba minimálny efekt. Zvýšenie priemernej nákupnej ceny sa prejavilo v 16. týždni a potom priemerná nákupná cena ošípaných opäť klesala. II. etapa nebola schválená a prebytok ošípaných z I. polroku spomalil rast cien v II. polroku 2002.

Nákupná cena ošípaných nižšia ako v roku 2001

Priemerná nákupná cena platená za jatocné ošípané v roku 2002 bola nižšia ako v roku 2001. V decembri 2002 sa dostala nákupná cena ošípaných dokonca pod úroveň porovnateľného obdobia roku 2000. Pri hodnotení vývoja ceny však musíme vychádzať z vplyvu vyhlásenej minimálnej ceny, ktorá platila pre triedy S, E a U. Regulácia ceny spôsobila, že väčšina spracovateľov v týchto triedach formálne dodržiavala minimálnu cenu 48,- Sk/kg ž. hm., ale výrazne znižovala nákupné ceny v triedach, na ktoré sa regulácia nevzťahovala. Tak sa stalo, že priemerná cena v triede U v porovnaní s rokom 2001 klesla iba o 2,2 %, ale priemer ceny

za triedy S-P spolu medziročne klesol o 5,2 % na priemerných 46,85 Sk/kg ž. hm. Výrazne horšie dopadli chovatelia, ktorí predávali bez celoročných kontraktov a na menšie bitúnky, ktoré nenakupovali podľa klasifikácie SEUROP. V I. triede padla priemerná nákupná cena ošípaných v porovnaní s rokom 2001 až o 10,6 percent na 45,05 Sk/kg ž. hmotnosti.

Priemerné NC jatocných ošípaných S - P
v rokoch 2000 - 2002

Graf: VÚEPP – ATIS

Vývoj nákupných cien jatocných ošípaných

	1999	2000	2001	2002	2000/99	2001/00	2002/01
	Sk/kg živej hmotnosti				Vývoj v %		
Ošípané: I. tr	40,41	44,04	50,40	45,05	-8,2	14,4	-10,6
Trieda U	43,59	44,66	49,66	48,57	-2,4	11,2	-2,2
Triedy S – P	42,02	42,75	49,42	46,85	-1,7	15,6	-5,2

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Predaj ošípaných sa v roku 2002 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil o 14 tis. ks a priemerná jatocná hmotnosť sa medziročne zvýšila o 1,9 kg/ks. Tým sa zvýšila ponuka ošípaných o 4 380 t. Za normálnej situácie by takýto nárast produkcie znamenal

zvýšenie tržieb o viac ako 200 mil. Sk. Celoročne nízka nákupná cena ošípaných sa však prejavila v nižších tržbách, ktoré v porovnaní s rokom 2001 klesli o 347 mil. Sk. Celkovo chovatelia utržili za ošípané 7,4 mld. Sk, čo je o 4,5 % menej ako v roku 2001.

Na konci roka menej prasníc

Pocty ošípaných sa ku koncu roka 2002 zvýšili na 1 553,9 tis. ks, čo je v porovnaní s decembrom 2001 nárast o 84,5 tis. kusov (+5,7 %). Naopak, znížil sa počet prasníc, ktorých je podľa ŠÚ SR iba 117,5 tis. ks. Je to o 13,5 tis. ks menej ako vlni. Tento pokles však nie je odrazom situácie vo veľkochovoch, ale iba upresnením odhadovaných

poctov prasníc tzv. samozásobiteľov na základe podkladov získaných z cenzusu domácností. Táto skupina producentov však dokáže veľmi pružne reagovať na zmenu situácie na trhu a v prípade oživenia ceny je reálny predpoklad zvýšenia počtu prasníc a tým aj celkovej produkcie.

Dovoz ošípaných a bravcového mäsa za 1,3 miliardy korún

Medzi položky, ktoré sa významne podpísali pod zhoršenie zahraničného obchodu s agrokomoditami, patria ošípané a bravcové mäso, ktorých spotrebu by sme mali zabezpečiť vlastnou produkciou. Na celkovom zápornom salde obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami 18,5 mld. Sk sa saldo obchodu s ošípanými a bravcovým mäsom podieľalo čiastkou 1,3 mld. Sk (7,1 %). Saldo zahraničného obchodu sa zhoršilo v porovnaní s rokom 2001 o 326,8 mil. Sk.

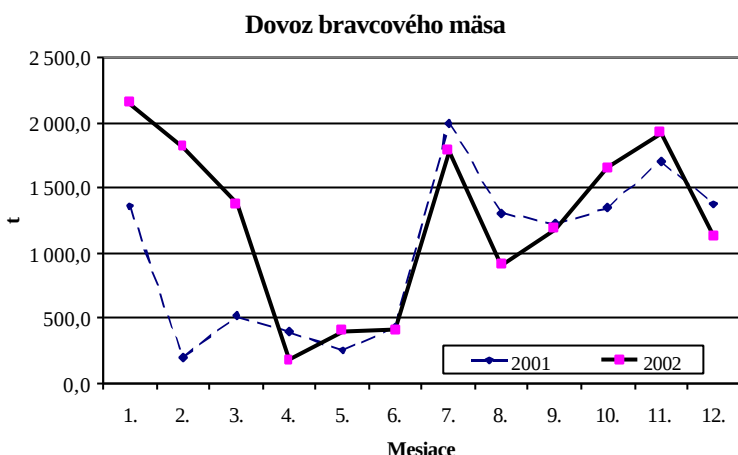
Živé ošípané sa zo Slovenska nepodarilo exportovať ani v roku 2002. V porovnaní s rokom 2001 klesol export bravcového mäsa zo 777,7 t na 248,8 t a hodnota exportu klesla z 54,8 na 25,3 mil. Sk. Hlavným odberateľom bravcového mäsa zo SR bola Česká republika, kam sa vyviezlo 248,1 t. Nepatrné množstvo bravcového mäsa sa vyviezlo na Ukrajinu (0,7 t).

Dovoz živých ošípaných sa zvýšil v porovnaní s rokom 2001 o 14 tis. ks a hodnota dovozu živých ošípaných sa zvýšila

o 64,7 mil. Sk. Celková dovezená hmotnosť dosiahla 3 578,3 t, čo je o 1,1 tisíc ton viac ako v roku 2001. Prevahu dovozov tvorili importy z ČR, odkiaľ sa doviezlo 30 236 ošípaných za 167,6 mil. Sk. Druhou najvýznamnejšou krajinou, odkiaľ sa na Slovensko dovážali živé ošípané, bolo Dánsko, odkiaľ sa doviezlo 5 896 ks plemenných ošípaných a ostatných ošípaných s hmotnosťou do 50 kg/ks. Malé množstvá plemenných ošípaných sa doviezli z Maďarska, Francúzska a Rakúska.

Výrazne sa zvýšil aj dovoz bravcového mäsa, ktorého sa doviezlo 14 872,6 t v hodnote 1 127,5 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2001 je to o 2 796,3 t viac. Po započítaní poklesu exportu o 528,9 t sa bilancia zahraničného obchodu zhoršila o 3 325,2 t. Bravcové mäso sa dovážalo najmä z ČR, a to v množstve 10 220,1 t (68,7 %). Krajiny EÚ sa na dovozoch bravcového mäsa podieľali 26,2 % a Maďarsko 5,1 %.

Z krajín EÚ sa najviac bravcového mäsa doviezlo z Nemecka (12,6 %) a Francúzska (7,1 percent). Menšie množstvá sa importovali z Dánska, Holandska, Belgicka a Rakúska. Z celkového dovezeného množstva tvorilo mrazené bravcové mäso 61,1 % a chladené mäso

Graf: VÚEPP – ATIS

38,9 percent. V sortimente prevažoval dovoz vykosteného mäsa 46 %. Bravcového stehna s kosťou sa doviezlo 14 % a dovoz bravcových polovic tvoril 11 % z celkového dovezeného množstva bravcového mäsa. Dovoz bravcového mäsa mal počas roka dva extrémny a to začiatkom polroka, kedy sa dovážalo bravcové mäso z EÚ v rámci bezcolného kontingentu. Na dohodnuté množstvo bravcového mäsa rozdelilo MH

SR licencie na dovoz na jednotlivé polroky. Stabilizujúcim prvkom by však bolo rozdelenie týchto licencií na štvrtroky, čo by obmedzilo výkyvy v importovaných množstvách.

Zahranicný obchod s ošípanými a bravcovým mäsom

		Dovoz			Vývoz			Saldo		
		ks	t	mil. Sk	ks	t	mil. Sk	ks	t	mil. Sk
Živé ošípané	2001	22 266	2 523	151,9	0	0	0	-22 266	-2 524	-151,9
	2002*	36 337	3 578	216,6	0	0	0	-36 337	-3 578	-217,6
	Vývoj	14 071	1 055	64,7	0	0	0	14 071	1 054	64,7
Bravc. mäso	2001	x	12 076	894,9	x	778	54,8	x	-11 299	-840,1
	2002*	x	14 872	1 127,5	x	249	25,3	x	-14 624	-1 102,2
	Vývoj	x	2 796	232,6	x	-529	-29,5	x	3 325	262,1

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR, * predbežný údaj

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Pre rok 2003 sa neocakáva stanovenie minimálnej nákupnej ceny ošípaných. Liberalizácia trhu prinesie zrealizovanie cien v jednotlivých kvalitatívnych triedach. Povinnosť klasifikovania ošípaných podľa klasifikácie SEUROP podporí najmä chovateľov, ktorí dosahujú požadovanú kvalitu. Vývoj cien však bude závislý od ponuky a miery otvorenosti nášho trhu dovozom. Nedá sa ocakávať ich zníženie, nakoľko viac ako dve tretiny bravcového mäsa sa k nám dováža z CR a taktiež medzi EÚ a Slovenskom je podpísaná vzájomná dohoda o dovoze 2 900 t bravcového mäsa bez uplatňovania cla a vývozných dotácií. V týchto prípadoch je najúčinnejší obranný nástroj cena na domácom trhu. Tá bude coraz viac kopírovať vývoj cien v CR a EÚ a bude citlivo reagovať aj na menový vývoj slovenskej koruny. V súvislosti s prebytkom ošípaných v EÚ a problémom s odbytom na ruskom trhu nie je predpoklad, že sa nákupná cena ošípaných v I. polroku výraznejšie posilní. Otázkou zostáva vývoj v II. polroku, kedy sa cena pravidelne zvyšovala. Ak by sa oživil export z EÚ do tretích krajín, môže sa nákupná cena ošípaných výraznejšie zvýšiť. Dôležitý vplyv na situáciu na trhu s ošípanými a bravcovým mäsom bude mať štát a rýchlosť, s ktorou bude uplatňovať intervencné opatrenia a regulovať dovoz.

Trh s mliekom a mliečnymi výrobkami v roku 2002

Kvóta predaja surového kravského mlieka v mil. l

	1999	2000	2001	2002	Vývoj 2002/01
Kvóta	943,2	930,0	950,0	1 000,0	50,0
Skutocnosť	900,0	903,0	946,2	995,9	49,6
% plnenia	95,4	97,1	99,6	99,6	0,0

Zdroj: SPPK

Priemerný počet dojníc sa minulý rok znížil miernejšie ako v roku 2001 a poklesol o 0,8 % na 237 tis. ks. Priemerná dojnnosť vzrástla o 5,3 percent na 4 898 l/rok.

Kvóta predaja surového kravského mlieka zvýšená na rok 2002 na 1 mld. litrov sa splnila tak ako v roku 2001 na 99,6 %.

Vývoj nákupných cien surového kravského mlieka

Minimálna nákupná cena surového kravského mlieka za 1. triedu kvality v roku 2002 bola 9,30 Sk/l, čo bolo o 6,9 % viac ako v roku 2001. Zvýšenie minimálnej nákupnej ceny sa prejavilo na vývoji cien všetkých nákupných tried surového kravského mlieka, ktoré v priebehu minulého roka vzrástli od 4,5 do 7,6 %.

Najvýraznejšie stúpala počas roka cena I. triedy (7,6 %). Priemerná nákupná cena

(priemer všetkých tried) sa zvýšila o 7,5 %. Na zvýšení nákupných cien mlieka sa okrem vyššej minimálnej ceny podieľal predovšetkým vysoký dopyt zo strany domácich spracovateľov.

V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2001 sa priemerná nákupná cena najvýraznejšie zvýšila vo februári (12,9 %). Najväčší pokles zaznamenala v septembri, kedy sa znížila na hodnotu 9,23 Sk/l.

Vývoj nákupnej ceny surového kravského mlieka v roku 2002

v Sk/l bez DPH

Trieda	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø 2002*	Vývoj 2002/01 v %
Q.	9,76	9,77	9,66	9,60	9,47	9,51	9,47	9,46	9,62	9,70	9,79	9,78	9,62	6,0
I.	9,69	9,76	9,55	9,46	9,45	9,36	9,38	9,47	9,49	9,74	9,67	9,75	9,59	7,6
Neštand.	7,04	6,92	5,95	6,43	6,27	6,74	6,65	7,51	6,56	6,97	6,75	6,22	6,69	4,5
Priemer*	9,66	9,67	9,54	9,50	9,39	9,41	9,32	9,38	9,23	9,62	9,66	9,67	9,51	7,5

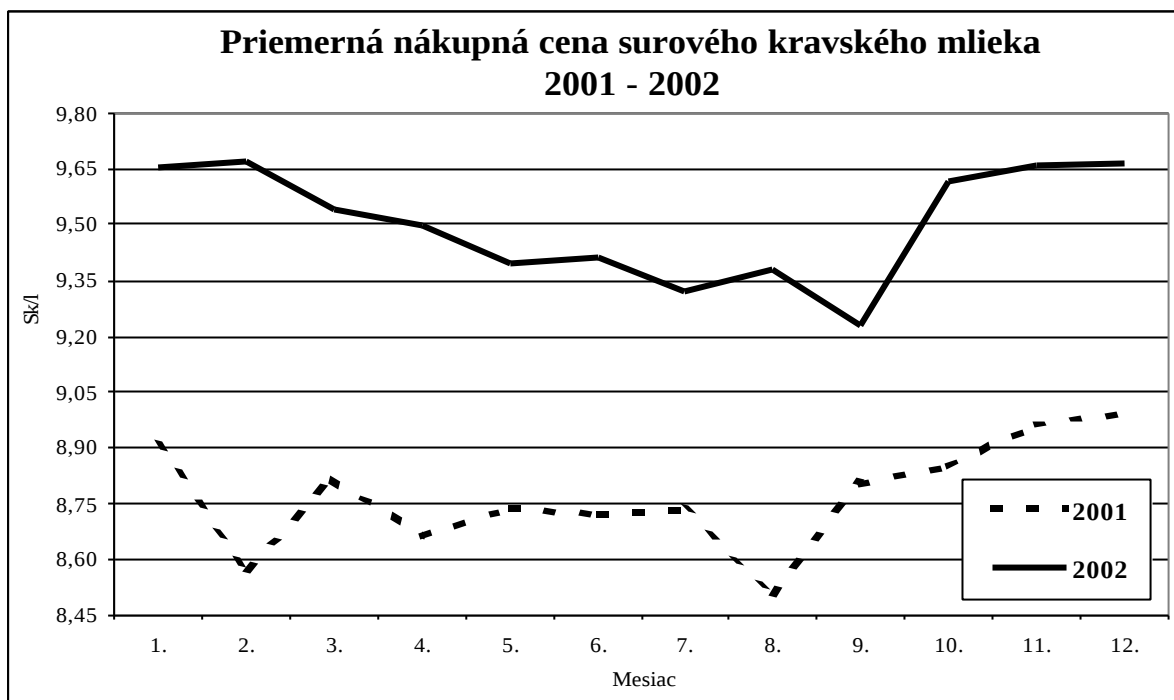
Zdroj: VÚEPP – ATIS, * vážený priemer

Priemerná nákupná cena surového kravského mlieka v rokoch 2001 – 2002

v Sk/l bez DPH

Obdobie	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Priemer*
2001	8,90	8,57	8,81	8,66	8,74	8,72	8,73	8,50	8,80	8,85	8,97	9,00	8,84
2002	9,66	9,67	9,54	9,50	9,39	9,41	9,32	9,38	9,23	9,62	9,66	9,67	9,51
Rozdiel	0,75	1,10	0,73	0,83	0,66	0,69	0,59	0,87	0,43	0,77	0,70	0,67	0,67
Vývoj %	8,4	12,9	8,3	9,6	7,5	7,9	6,7	10,3	4,9	8,7	7,8	7,4	7,5

Zdroj: VÚEPP – ATIS, * vážený priemer

Graf: VÚEPP – ATIS

Vyššie odbytové ceny v roku 2002

Mlieko: Odbytové ceny mlieka v roku 2002 vzrástli od 0,2 do 9,2 %, ich trend bol však nejednotný. V porovnaní s rokom 2001 zaznamenala najvýraznejší nárast (9,2 %) cena polotučného mlieka v PE vreckách. Od začiatku roka 2002 do konca decembra však jeho cena klesla o 4,9 %. Cena plnotučného mlieka mala naopak, mierne vzrastajúci priebeh a do konca roka sa od januára zvýšila o 1,9 %. Konzumné mlieka bez predĺženej trvanlivosti zdraželi v porovnaní strvanlivým mliekom oveľa výraznejšie. Priemerný medziročný nárast sledovaných odbytových cien mlieka bol 5,7 %.

Kyslomliečne výrobky: Priemerný medziročný nárast pri kyslomliečnych výrobkoch bol 3,1 %. Z kyslomliečnych výrobkov bola najstabilnejšia cena sladkej 33 % smotany, ktorej odbyt bol v priebehu roka vyrovnaný. Kyslá 16 % smotana bola o 6,4 % drahšia ako v roku 2001. Zvýšila sa aj cena ovocného jogurtu s obsahom tuku do 45 g/l (8,3 percent). Biely jogurt s obsahom tuku do 45 g/l zlacnel o 2,4 %.

Maslo: Cena masla sa v priebehu minulého roka upevnila. Priemerné medziročné zvýšenie bolo pri masle 2,8 %. Vyšší nárast sme

zaznamenali pri masle v 250 g balení (+5,4 percent).

Syry a tvarohy: Pri syroch a tvarohu sme zaznamenali priemerný medziročný nárast 5 % (rozpätie od 1,3 do 8 %). V porovnaní s rokom 2001 zdražel Eidam 45 % t. v. s. iba podpriemerne, o 1,3 %. Kým v roku 2001 mala cena od začiatku roka do júla stúpajúci trend, v roku 2002 mala až do augusta oveľa dramatickejší, klesajúci priebeh. Po prechodnom oživení v septembri sa cena opäť oslabilila a do konca roka 2002 zostala na úrovni nižšej ako v roku 2001. Odbytovú cenu Eidamu výrazne stlačil aj dovoz Eidamu v priebehu celého minulého roka.

Z tavených syrov stúpala výraznejšie (5,9 percent) cena syrov so 70 % obsahom t. v. s. Nezanedbateľný bol aj cenový nárast tvarohu v 250 g balení (6,5 %). Nadpriemerne stúpili aj ceny pareníc (5,3 – 6,5 %). Bryndza v 250 gramovom balení (priemer letnej a zimnej bryndze) v porovnaní s rokom 2001 zdražela o 1,8 %.

Sušené mlieko: Cena sušeného mlieka sa priemerne medziročne oslabilila o 2,4 %. Výraznejšie klesla (-3,1 %) cena sušeného odľučného mlieka.

Priebeh trhu s mliekom a mliečnymi výrobkami

Trh s mliekom a mliečnymi výrobkami mal v priebehu roka dynamický priebeh. Na trhu sa prejavila silnejšia konkurencia v mliekarenskom priemysle, ktorá sa následne odrazila aj vo vývoji odbytových cien. Zvýšená minimálna cena mlieka na začiatku roka 2002 spôsobila zvýšenie odbytových cien.

Pocas celého roka sa plynule predávalo mlieko, smotana a tvaroh. Nerovnomerný priebeh trhu mal Eidam, ktorého nadbytok a import v priebehu roka stlačili jeho priemernú cenu pod úroveň roka 2001. Zo syrov je však Eidam stále najpredávanejším. Dobrý odbyt mali počas celého roka parenice, Niva, Encián a Feta. Tavené syry sa predávali dob-

re, oživenie trhu po letnom útlme nastalo začiatkom jesene. Odbyt tvarohu bol plynulý po celý rok, bryndza zaznamenala väčšie výkyvy hlavne v letných mesiacoch a na konci jesene, kedy sa jej predaj už tradície znižuje.

Z kyslomliečnych výrobkov sú problémové najmä jogurty, ich predaj je v letných mesiacoch slabší, začiatkom jesene sa však odbyt na domácom trhu zlepšuje.

Odbyt kyslomliečnych výrobkov podporujú spracovatelia celoročne zvýhodnenými predajnými akciami.

Trh so sušeným mliekom bol výrazne slabší ako v roku 2001, jeho ceny najmä pod vplyvom vývoja na zahraničných trhoch výrazne klesli.

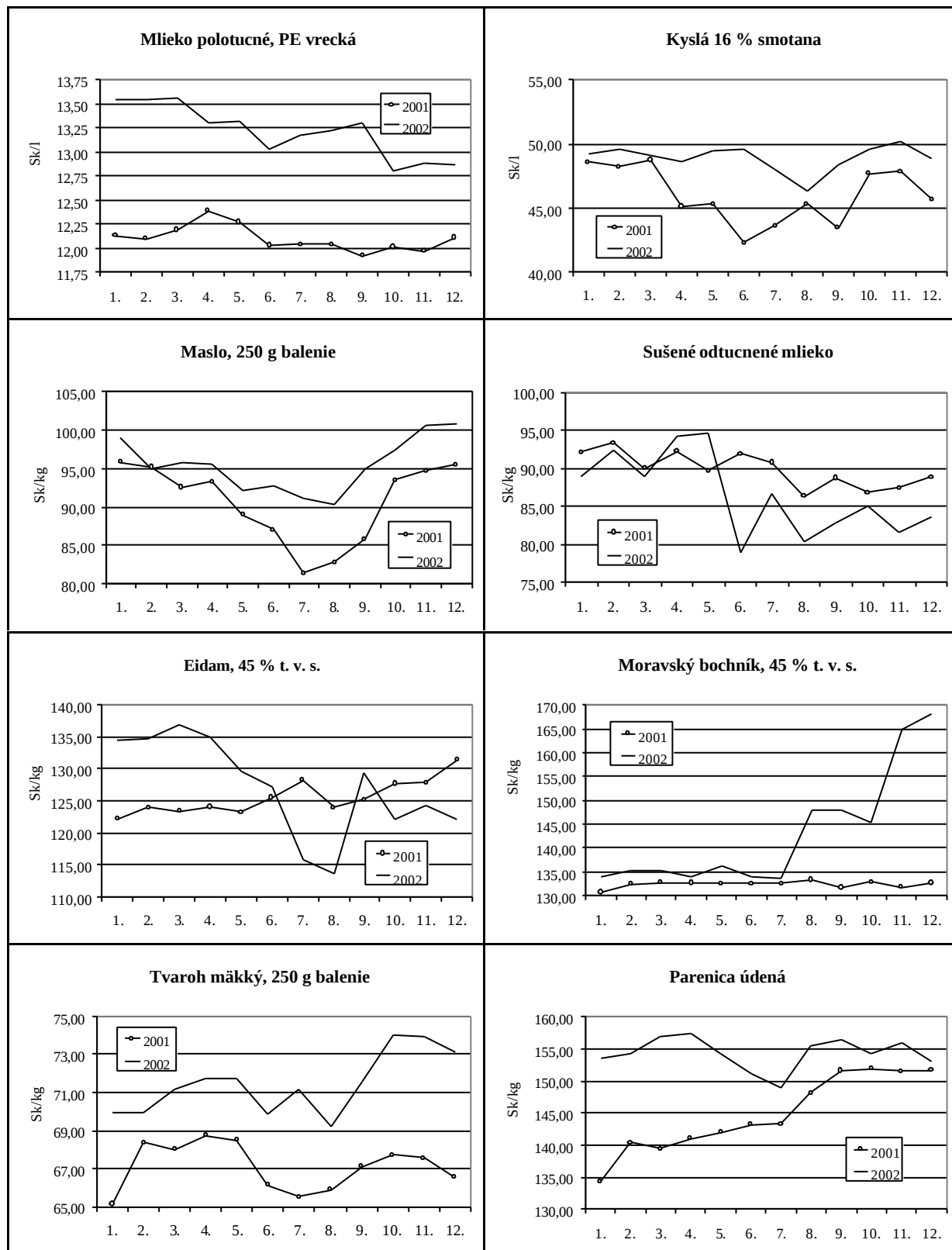
Priemerné odbytové ceny mlieka a mliečnych výrobkov

v Sk/l (kg) bez DPH

Výrobok	2001	2002	Vývoj 2002/01 v Sk	Vývoj 2002/01 v %
Mlieko				
Mlieko polotučné v PE vreckách	12,10	13,21	1,11	9,2
Mlieko plnotučné v PE vreckách	13,24	14,38	1,14	8,6
Mlieko 5-dňové polotučné	13,37	14,01	0,63	4,7
Mlieko trvanlivé polotučné	16,63	16,66	0,03	0,2
Kyslomliečne výrobky				
Smotana 16 % kyslá	45,97	48,91	2,93	6,4
Smotana 33 % sladká	66,13	66,12	-0,02	-
Jogurt biely, do 45 g/l tuk	42,43	41,43	-1,01	-2,4
Jogurt biely smot., nad 45 g/l tuk	46,52	48,03	1,51	3,3
Jogurt ovocný, do 45 g/l tuk	48,18	52,19	4,01	8,3
Maslo				
Maslo 250 g. bal.	90,53	95,46	4,93	5,4
Maslo bloky	87,52	87,68	0,16	0,2
Syry a tvarohy				
Eidam 45 % t. v. s.	125,52	127,09	1,57	1,3
Moravský bochník 45 %	132,37	143,02	10,64	8,0
Tav. syry 45 % t. v. s.	123,70	129,55	5,85	4,7
Tav. syry 70 % t. v. s.	131,59	139,40	7,81	5,9
Tvaroh 250 g balenie, mäkký	67,11	71,45	4,34	6,5
Parenica neúdená	141,45	149,01	7,56	5,3
Parenica údená	144,87	154,28	9,40	6,5
Bryndza bal. 250 g	119,79	121,90	2,10	1,8
Sušené mlieko				
Mlieko sušené odtučnené	89,83	87,05	-2,79	-3,1
Mlieko sušené plnotučné	94,30	92,72	-1,58	-1,7

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Odbytové ceny mlieka a mliečnych výrobkov v rokoch 2001 – 2002

Grafy: VÚEPP – ATIS

Spotrebitel ské ceny

Spotrebitelské ceny vybraných sledovaných výrobkov sa minulý rok zvýšili od 3,1 do 18,1 %. Polotucné pasterizované mlieko zdraželo o 6,4 %. Na rozdiel od roku 2001 stúpili minulý rok aj spotrebitelské ceny

masla a tučného tvarohu, ktorého cena vzrástla nadpriemerne až o 18,1 %. Priemerný medziročný nárast bol pri uvedených výrobkoch 7,2 %, čím sa jeho hodnota v porovnaní s rokom 2001 zvýšila o 4,8 %.

Spotrebitelské ceny mlieka a mliecných výrobkov

Sk/l (kg) s DPH

Výrobok	1999*	2000*	2001*	2002*	Vývoj 2002/2001	
					v Sk	v %
Mlieko polotucné pasterizované	13,54	14,94	15,77	16,78	1,01	6,4
Eidamská tehla	139,99	155,43	165,94	171,01	5,07	3,1
Oštiepok údený	165,52	185,8	195,76	209,55	13,79	7,0
Smotanový jogurt ovocný	53,12	57,06	57,84	60,26	2,42	4,2
Tvaroh tučný	70,94	79,44	78,05	92,21	14,16	18,1
Maslo cerstvé	116,32	123,82	117,14	61,10	5,06	4,3

Zdroj: ŠÚ SR, * priemerná cena je aritmetickým priemerom spotrebitelských cien, prepocet VÚEPP – ATIS

Zahranicný obchod s mliekom a mliecnymi výrobkami v roku 2002

V roku 2002 sme dosiahli v zahraničnom obchode s mliekom a mliecnymi výrobkami kladné saldo 1,39 mld. Sk, čo bolo však o 1,7 percent menej ako v roku 2001. Najvyššiu kladnú bilanciu sme dosiahli v obchodovaní so syrmami a tvarohom 808,77 mil. Sk, v porovnaní s rokom 2001 sa kladné saldo pri syroch zvýšilo o 5,7 %. Podiel syrov a tvarohu na pozitívnej bilancii mlieka a mliecných výrobkov bol 58,2 %. V porovnaní s rokom 2001 sa podiel syrov na tvorbe kladného salda zvýšil o 4,1 %. Najvýraznejšie (14,1 %) stúpol podiel tekutého mlieka a smotany (CS 0401), ktorý dosiahol 34,5 % na pozitívnej bilancii za mlieko a mliečne výrobky.

Sušené mlieko (CS 0402) tvorilo minulý rok len 10,1 % podiel na salde zahraničného obchodu s mliekom a mliecnymi výrobkami, oproti roku 2001 klesol jeho podiel o 19,7 %. Kladné saldo pri sušenom mlieku sa znížilo o 66,6 %.

Záporne ovplyvnilo celkovú bilanciu iba obchodovanie s maslom, ktorého sme viac doviezli ako vyviezli. V porovnaní s rokom 2001 sa zmenila bilancia masla z kladnej na zápornú. Pri kyslomliecných výrobkoch sme na rozdiel od roku 2001, kedy bola bilancia záporná, zlepšili jej hodnotu o 157,23 mil. Sk a dosiahli pozitívny výsledok 4,57 mil. Sk.

Na zlepšení bilancie pri kyslomliecných výrobkoch sa podielali najmä jogurty, ktorých sme za uplynulý rok vyviezli 12 043 t, čo tvorilo 92,3 % celého vývozu kyslomliecných výrobkov. Na finančnej hodnote vývozu kyslomliecných výrobkov sa jogurty podielali 97,5 %. V porovnaní s rokom 2001 sa dovoz jogurtov do SR znížil o 1 893 t, čo predstavuje pokles o 21,1 %. Vývoz jogurtov sa zvýšil o 2 478 t (+25,9 %), čo sa vo finančnom vyjadrení odzrkadlilo nárastom o 74,4 percent.

Syry a tvaroh tvorili aj minulý rok najdôležitejšiu skupinu podielajúcu sa na tvorbe kladného salda za mlieko a mliečne výrobky. Na pozitívnom salde za export syrov a tvarohu sa 74,3 % podielala skupina ostatných syrov (CS 0406 90), pričom podiel Eidamu na kladnom salde za syry a tvaroh bol 5,9 %. Druhou najväčšou skupinou, ktorá sa zaslúžila 20,2 % o dobrú bilanciu boli cerstvé syry a tvaroh (CS 0406 10). Podiel tavených syrov (CS 0406 30) na pozitívnej bilancii bol 5,2 % a syrov so zelenou plesnou 0,5 %.

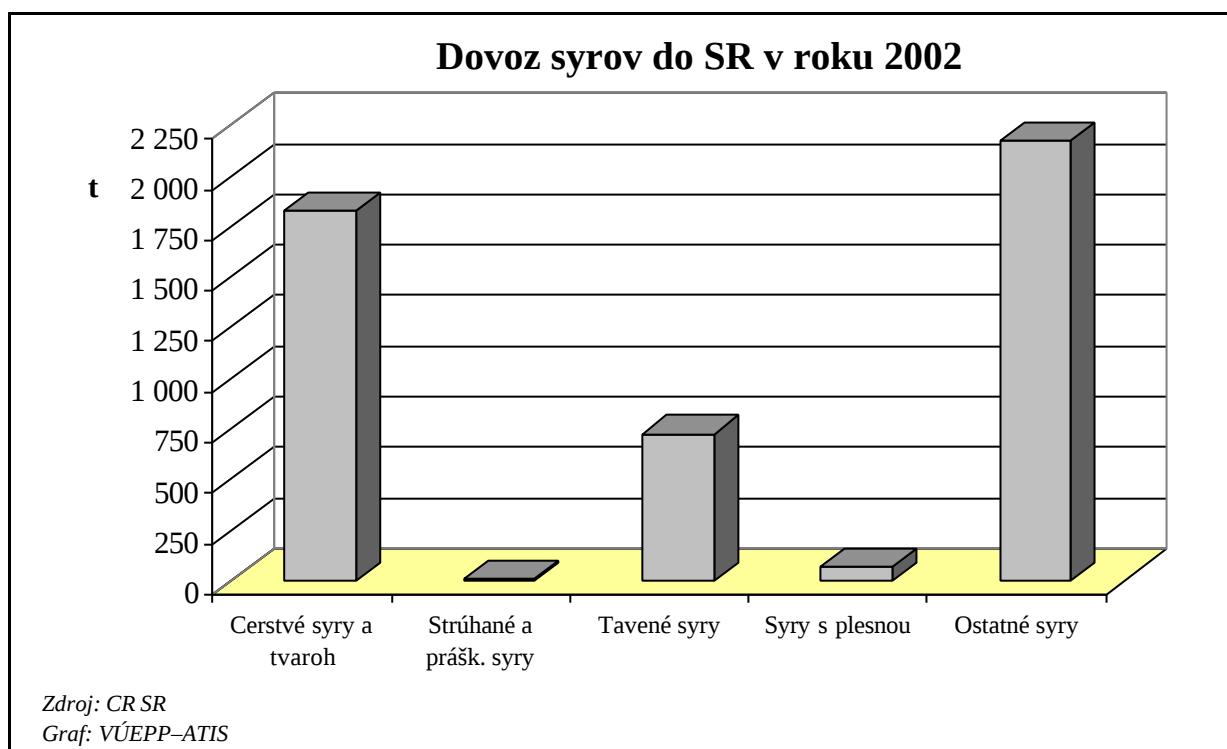
Naším najdôležitejším obchodným partnerom je naďalej Česká republika, s ktorou sme dosiahli pozitívne saldo 489,5 mil. Sk, čo predstavuje 35,2 % z celkovej hodnoty salda pri mlieku a mliecných výrobkoch.

Zahranicný obchod s mliekom a mliečnymi výrobkami v SR v roku 2002

Položka harmonizovaného colného sadzovníka	Dovoz		Vývoz		Saldo	
	t	mil. Sk	t	mil. Sk	t	mil. Sk
0401 Mlieko, smotana nezahustená, nesladená	2 987	91	40 065	571	37 078	479
0402 Mlieko, smotana zahustená alebo sladená	3 369	283	8 511	424	5 142	141
0403 Kyslomliečne výrobky	10 144	381	13 042	386	2 898	5
0404 Srvátka	1 090	29	9 191	29	8 100	0
0405 Maslo a iné tuky z mlieka	2 465	172	2 060	127	-404	-45
0406 Syry a tvaroh	4 813	507	11 940	1 316	7 127	809
Spolu		1 463		2 853		1 389

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR, prepocet VÚEPP – ATIS,

*2002 predbežný údaj

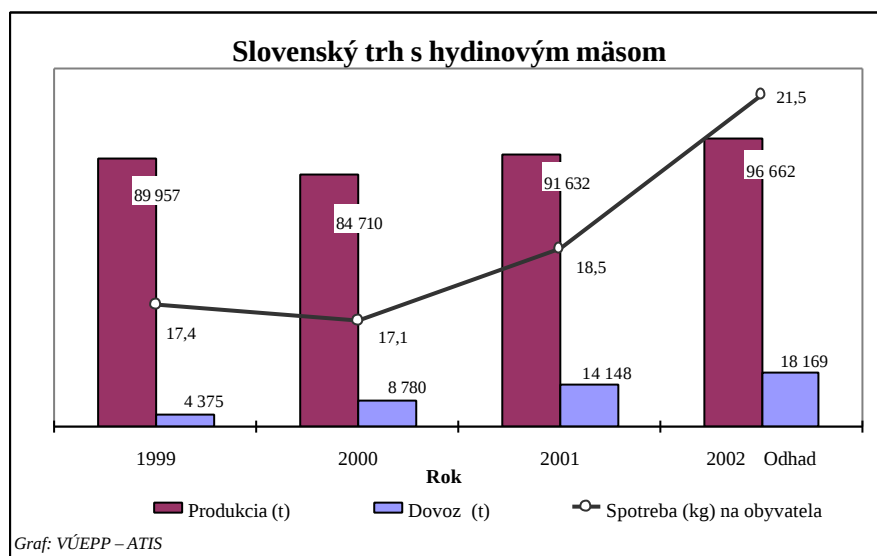
Ocakávaný vývoj v roku 2003

Od začiatku tohto roka platí zvýšená sadzba DPH za potraviny (14 %). V dôsledku nárastu cien energie a vstupov vzrastú aj ceny mlieka a mliečnych výrobkov. Prípadné zvýšenie minimálnej nákupnej ceny mlieka v priebehu tohto roka by sa následne prejavilo v celej vertikále ďalším zvýšením cien mlieka a mliečnych výrobkov. V snahe získať a udržať si spotrebiteľov bude naďalej silniť tlak na ceny mlieka a mliečnych výrobkov. Na vývoj cien bude mať rozhodujúci vplyv dopyt na domácom trhu, ktorý sa bude odvíjať od kúpyschopnosti obyvateľstva. Export, predovšetkým sušeného mlieka, syrov a tvarohu, sa bude vyvíjať v závislosti od cien na zahraničných trhoch.

Trh s hydinou v roku 2002

Nárast produkcie sa spomalil

Stúpajúci trend produkcie hydinového mäsa pokračoval v roku 2002 miernejším tempom ako v roku 2001, kedy stúpila produkcia o 8,2 %. V roku 2002, po normalizovaní trhu zBSE aféry, bol nárast produkcie len 5,5 %. Rročná spotreba hydinového mäsa na obyvateľa sa zvýšila z 18,5 na 21 kg. Záujem o hydinové mäso naďalej pretrváva. Už niekoľko rokov sa zvyšuje podiel importovaného mäsa na domácom trhu. Zatiaľ čo v roku 1999 dovoz tvoril len 4 % z celkovej ponuky hydinového mäsa, vlani to už bolo 15,8 %.

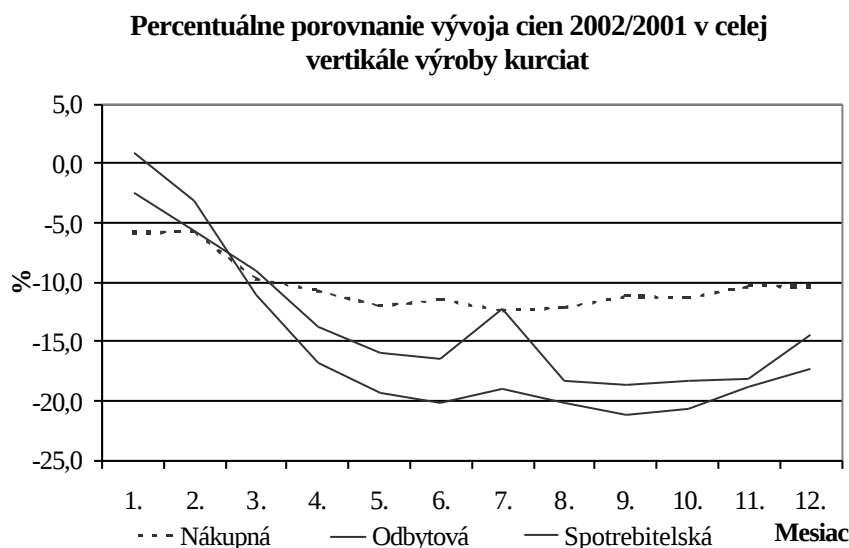

Po celý rok bol domáci trh dostatočne zásobený bohatým sortimentom hydinového mäsa. Ponuka bola výrazne zvýšená o dovezené mrazené kusy a droby z kurciat.

Velmi dobrý odbyt mali celé kurčatá. Neutíchol ani zvýšený záujem o stehná, prsia a rezne. Naďalej sa výborne predávali aj polievkové kuracie či morcacie zmesi. Záujmu spotrebiteľov sa tešila hydinová tlacienka a šunka.

Prepad nákupnej ceny

Po úspešnom roku 2001, kedy sa nákupná cena (NC) jatocných kurciat medziročne posilnila o 14 %, sa už v januári pod vplyvom zvýšených zásob prepadla pod úroveň predchádzajúceho roka. Do konca roka mala klesajúcu tendenciu. V decembri klesla o ďalšie 2 % na najnižšiu úroveň roka 29,- Sk/kg. Medziročne sa znížila o 3,47 Sk/kg (-10,4 %) z 33,29 na 29,82 Sk/kg živej hmotnosti.

Najvyššiu hodnotu dosahovala nákupná cena v januári 30,28 Sk/kg živej hmotnosti. Priemerná NC sliepok (14,78 Sk/kg) medziročne klesla o 0,7 %. Zníženie o 4,2 percent zaznamenala aj priemerná NC jatocných moriek z 46,96 na 44,98 Sk/kg živej hmotnosti.

Dynamickejší pokles odbytových cien

Priemerná odbytová cena kurcata mrazeného s drobkami I. ak. nekopírovala vývoj nákupnej ceny jatocných kurciat. Dynamika pohybu odbytových cien kurcata mrazeného

s drobkami I. ak. bola päťkrát rýchlejšia. V januári 2002 bola ešte odbytová cena kurcata mrazeného (65,25 Sk/kg) o 0,92 Sk vyššia ako v roku 2001.

Vývoj odbytových cien hydiny

v Sk/kg bez DPH

	2000	2001	2002	Vývoj 2002/00	Vývoj 2002/01
Chladená hydina					
Kurca pitvané bez drobkov I. akost	56,65	68,24	58,54	3,3	-14,2
Kuracie rezne	152,51	167,15	146,56	-3,9	-12,3
Kuracie prsia s kostou	93,87	111,29	104,06	10,9	-6,5
Kuracie stehná	77,43	87,06	78,91	1,9	-9,4
Kuracie krídla	54,77	61,19	55,64	1,6	-9,1
Kuracia drobková zmes	31,57	37,28	43,77	38,6	17,4
Kuracie žalúdky	47,89	50,37	46,44	-3,0	-7,8
Kuracie srdcia	48,81	49,06	45,52	-6,7	-7,2
Morcacie prsia bez kosti a kože	174,08	185,39	162,72	-6,5	-12,2
Mrazená hydina					
Kurca pitvané s drobkami I. akost	55,84	67,68	56,81	1,7	-16,1
Sliepka pitvaná s drobkami I. akost	41,90	49,49	43,57	3,9	-11,9
Hus pitvaná s drobkami I. akost	127,71	132,86	140,37	9,9	5,6
Kacica pitvaná s drobkami I. akost	85,94	96,60	103,58	20,5	7,2
Morka pitvaná s drobkami I. akost	88,66	106,98	100,25	13,1	-6,3
Kuracie rezne	149,82	166,46	144,72	-3,4	-13,1
Kuracie prsia s kostou	95,95	111,63	101,22	5,5	-9,3
Kuracie stehná	77,31	87,18	77,25	-0,1	-11,4
Kuracie krídla	53,96	60,63	54,60	1,2	-9,9
Kuracia drobková zmes	32,88	37,36	40,83	24,2	9,3
Kuracie žalúdky	45,35	50,00	44,29	-2,3	-11,4
Kuracie srdcia	45,81	47,93	45,54	-0,6	-5,0
Morcacie prsia bez kosti a kože	177,48	189,91	167,79	-5,5	-11,6
Hydinové výrobky					
Hydinová tlacienka	84,77	92,13	96,62	14,0	4,9
Jemné párky	63,30	70,57	64,26	1,5	-8,9
Hydinový parízer	78,10	75,06	72,65	-7,0	-3,2
Bratislavská hydinová saláma	88,41	91,49	87,86	-0,6	-4,0
Kuracia šunka	142,15	146,51	138,49	-2,6	-5,5
Morcia šunka	140,40	155,26	142,12	1,2	-8,5
Kuracie stehná údené	98,52	105,89	105,44	7,0	-0,4
Morcacie prsia údené	194,87	202,87	206,96	6,2	2,0

Zdroj: VÚEPP – ATIS

V decembri už bolo mrazené kurca lacnejšie o 10,98 Sk/kg (-16,6 %) ako v porovnatelnom období roka 2001. Pretlak ponuky spôsobený výrazným zvýšením dovozu, stlačil cenu mrazeného kurcata v júni na najnižšiu hodnotu (53,56 Sk/kg). Výrazné medzi-ročné poklesy sme zaznamenali aj pri odby-

tových cenách mrazenej sliepky (-12 %) a morky (-6,3 %). Naopak, priemerné odbytové ceny kacice (+7,2 %) a husi (+5,7 %) sa v porovnaní s rokom 2001 zvýšili. Aj odbytové ceny delenej hydiny (-9,2 %) a hydínových výrobkov (-4,1 %) poklesli oproti roku 2001.

Najviac sa znížili odbytové ceny celých kurciat (chladené -14,2 %, mrazené -16,1 %). Výrazný medziročný pokles cien zaznamenali aj kuracie rezne (-12,3 a -13,1 %) a morcacie prsia bez kosti a kože (-12,2 a -11,6 %). Výnimkou boli polievkové zmesi, ktorých

odbytové ceny v priebehu roka posilnovali vďaka zvýšenému dopytu na trhu. Medziročný nárast odbytovej ceny chladenej kuracej drobkovej zmesi predstavoval 17,4 % a mrazenej 9,3 %.

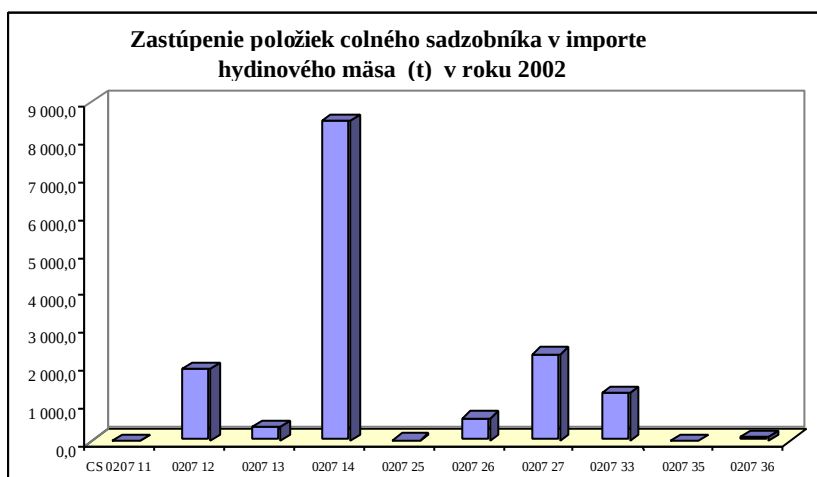
Vývoj spotrebiteľských cien

Spotrebiteľská cena kurcata pitvaného bez drobov kopírovala vývoj odbytových cien, pričom klesala a rástla 1,3-krát pomalšie. Priemerná spotrebiteľská cena kurcata pitvaného bez drobov dosiahla hodnotu 65,82 Sk/kg, čo je o 2,41 Sk (-13,9 %) menej ako

v roku 2001. Najmenej spotrebiteľ zaplatil za 1 kg pitvaného kurcata vo februári 66,03 Sk, najviac v januári 75,18 Sk. Úroveň cien hydinného mäsa na trhu bola výrazne ovplyvnená lacnejším dovozom.

Zhoršenie bilancie zahraničného obchodu

Bilancia zahraničného obchodu s hydinou sa v posledných rokoch výrazne zhoršuje. Pasívne saldo zahraničného obchodu so živou hydinou a hydinným mäsom dosiahlo v roku 2002 úroveň -939,5 mil. Sk. Oproti roku 2001 sa prehĺbil deficit obchodnej bilancie so živou hydinou a hydinným mäsom o 232,1 mil. Sk. Živá hydina sa podieľala na zápornom salde -391,5 mil. Sk (z toho takmer 98,6 % pripadá na 1-dnovú hydinu) a hydinné mäso -548 mil.

0207 11 Z kohútov a sliepok - Nedelené cerstvé, chladené, 0207 12 Nedelené mrazené, 0207 13 Delené mäso a droby cerstvé, 0207 14 Delené mäso a droby mrazené, 0207 25 Morky celé mrazené, 0207 26 Delené z moriek cerstvé, chladené, 0207 27 Delené z moriek mrazené, 0207 33 Celé mrazené kacice, 0207 35 Ostatné cerstvé, chladené, 0207 36 Ostatné mraz.

Sk. V roku 2002 sme doviezli o 6 % menej 1-dnovej hydiny. Výrazne stúpol dovoz hydinného mäsa, a to až o 28,4 %, pričom vývoz sa znížil o 20,3 percent. V roku 2002 sme importovali 15,1 tis. t hydinného mäsa v hodnote 778 mil. Sk. Najviac sa dovážalo mrazené delené hydinné mäso. Obchodná bilancia s hydinným mäsom sa zhoršila o 226,1 mil. Sk oproti roku 2001. Naším hlavným obchodným partnerom bola Česká republika. Zatiaľ čo v roku

2001 k nám smerovalo z Českej republiky 82 % dovozov živej hydiny, v nasledujúcom roku to už bolo 97,4 %. Najviac hydinného mäsa sme nakúpili tiež v Českej republike (40,3 percent). Druhým významným partnerom v obchodovaní s hydinným mäsom bola Čína, ktorá sa podieľala 34,8 % na dovozoch hydinného mäsa.

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Na domácom trhu sa predpokladá len mierne zvýšenie produkcie hydinného mäsa (asi o 0,1 %). Celková ponuka by mala byť bohatšia (+3,4 %). Z hľadiska cenového vývoja sa očakávajú pohyby cien v dôsledku zvýšenia cien vstupov v celej vertikále výroby.

Trh s vajcami v roku 2002

Vyššia ponuka vajec

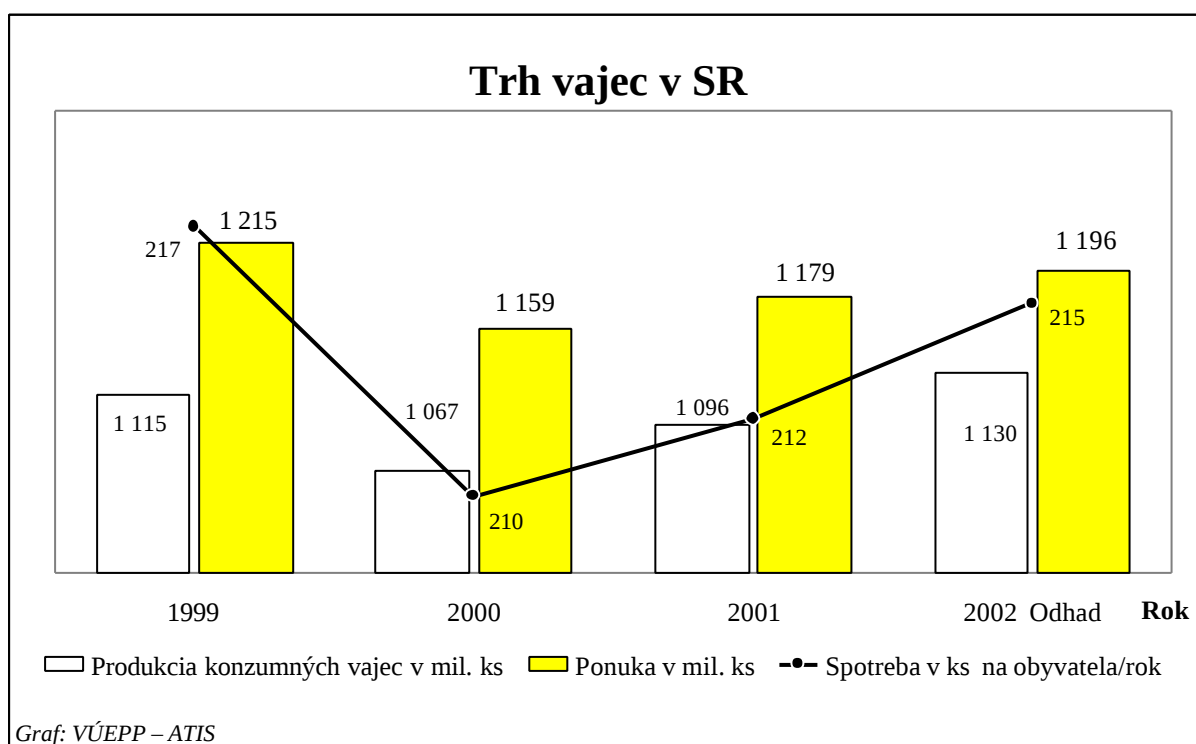
Výroba vajec sa v roku 2002 zvýšila o 2,9 percent v porovnaní s rokom 2001. Vyrábalo sa 1 191,7 mil. ks vajec pri priemernej znáške 208,1 ks vajec na sliepku. Spotreba vajec na jedného obyvateľa od roku 2000 mierne stúpa, v roku 2002 sa zvýšila z 212 na 215 ks. Slovenskí spotrebitelia mali v roku 2002

k dispozícii trh dostatočne zásobený vajcami. Ponuka kryla dopyt väčšiu časť roka. V letných mesiacoch bol trh nasýtený, ceny vajec padli na minimálnu hodnotu. Odbyt bol bežný, miestami pomalý, najmä v druhom štvrtroku. Prechodne bol zvýšený len počas veľkonocného a vianočného obdobia.

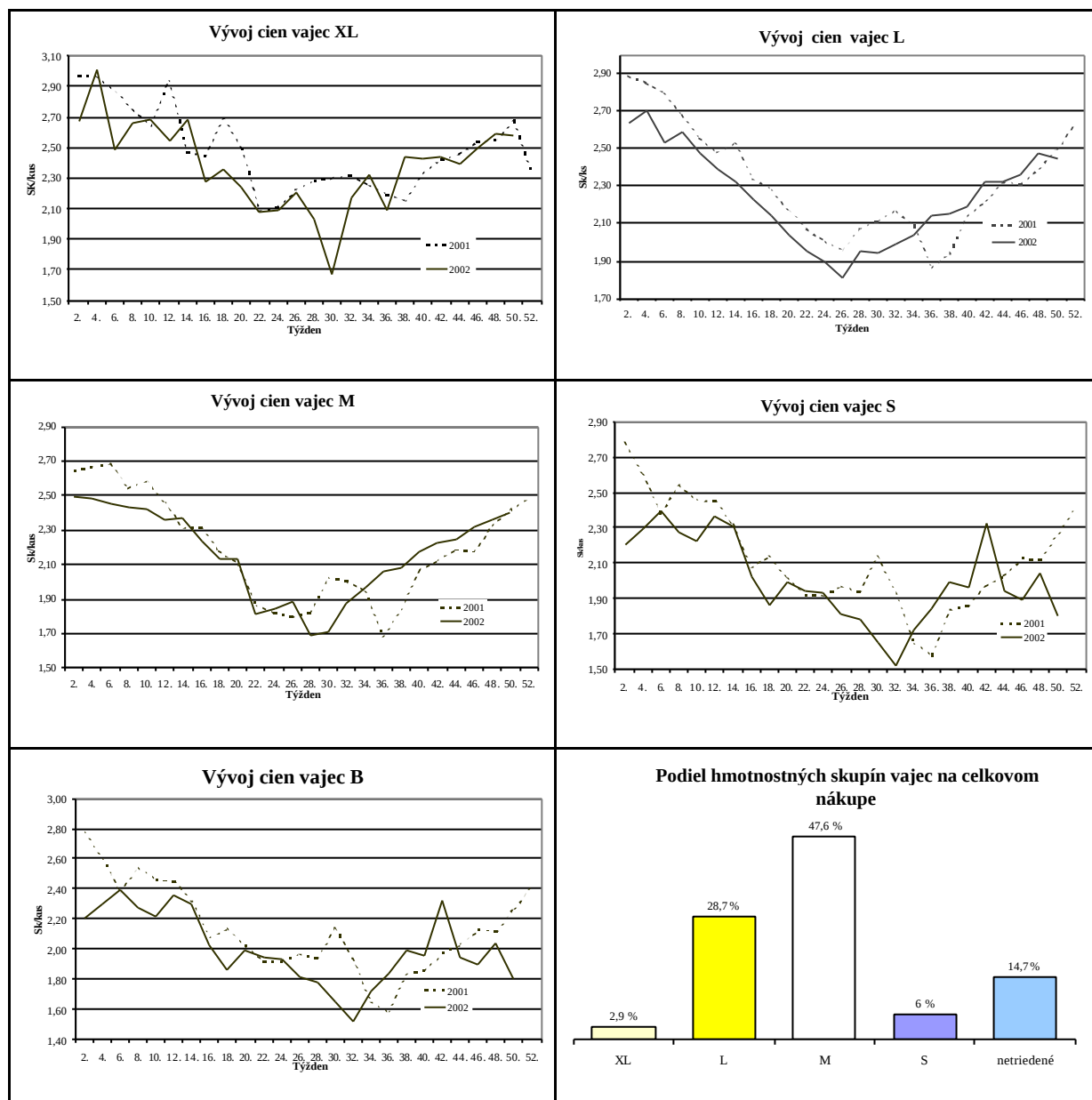
Najvyššie ceny v januári

Na nákupe vajec sa v roku 2002 najviac podieľali vajcia hmotnostnej skupiny M, ktoré tvorili z celkového nákupu 47,6 % a na druhom mieste s 28,7 % boli vajcia skupiny L. Nákupné ceny vajec sa nachádzali v roku 2002 pod úrovňou roka 2001. Vývoj cien obidvoch skupín L a M bol rovnaký. V prvom polroku nákupné ceny klesali až do júla, kedy dosiahli najnižšie hodnoty 1,70 Sk/ks (vajcia hmotnostnej skupiny M) a 1,81 Sk/ks (vajcia hmotnostnej skupiny L). Od augusta sa začali ceny vajec zotavovať a nasledujúce mesiace až do konca novembra sa dostali nad úroveň roka 2001, ale nedosiahli

hodnoty zo začiatku roka. V poslednom mesiaci roka 2002 však opäť klesli pod úroveň cien roka 2001. Medziročne sa však nákupné ceny vajec všetkých hmotnostných skupín znížili. Priemerná nákupná cena vajec hmotnostnej skupiny M medziročne poklesla o 2,3 percent (z 2,19 Sk/ks v roku 2001 na 2,14 Sk/ks v roku 2002) a skupiny L o 2,1 % (z 2,34 na 2,29 Sk/ks). Oproti roku 2001 sa najviac znížila priemerná nákupná cena malých vajec S, a to o 5,7 % z 1,75 na 1,65 Sk/ks. Takmer 5 % pokles sme zaznamenali pri nákupnej cene veľmi veľkých vajec XL (z 2,61 na 2,48 Sk/ks).

Vývoj nákupných cien vajec podľa hmotnostných skupín

Grafy: VÚEPP – ATIS

Spotrebiteľ zaplatil o 17 halierov menej

Spotrebiteľské ceny vajec nekopírovali nákupné ceny od producentov a vývoj sa oneskoroval. Z porovnania nákupných a spotrebiteľských cien cerstvých konzumných vajec triedy A vyplýva, že nákupné ceny klesali 1,7-krát rýchlejšie ako spotrebiteľské ceny, ale tempo rastu v druhom polroku bolo rov-

naké. Medziročne sa priemerná spotrebiteľská cena vajec znížila o 4,4 % (-0,14 Sk) z 3,16 na 3,02 Sk/ks. Na slovenskom trhu nakupovali spotrebiteľia najlacnejšie vajcia v auguste za 2,55 Sk/ks a najdrahšie vo februári za 3,34 Sk/ks.

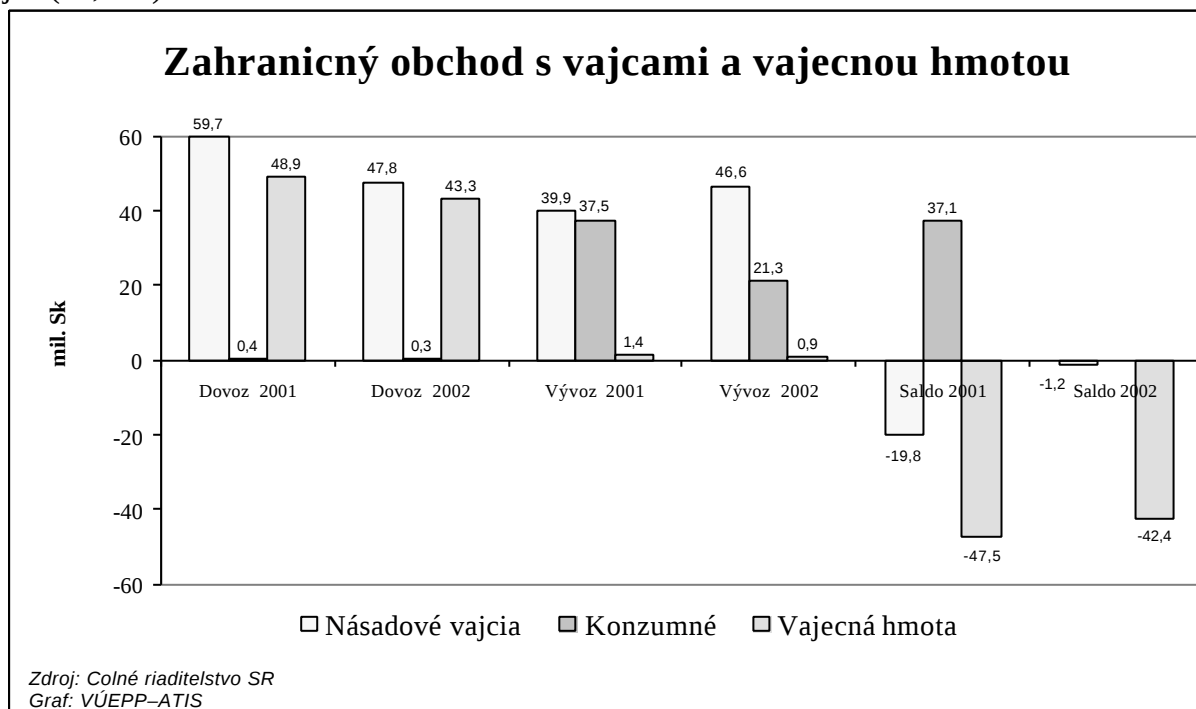
Zahranicný obchod

V roku 2002 sa celkový obrat v zahraničnom obchode s vajcami a vajecnou hmotou v porovnaní s rokom 2001 znížil o 37,4 mil. Sk. Pasívne saldo zahraničného obchodu s vajcami a vajecnou hmotou (-22,5 mil. Sk) sa oproti roku 2001 zlepšilo o 7,5 mil. Sk.

Výrazne lepšia bola bilancia zahraničného obchodu s násadovými vajcami. Oproti roku 2001 sa dovoz násadových vajec (7 954,5 tis. ks) znížil o 7,1 % a vývoz (3 379,4 tis. ks) bol o 44,2 % vyšší. Bilancia zahraničného obchodu s násadovými vajcami skončila síce s deficitom -1,2 mil. Sk, ale v porovnaní s rokom 2001 bol deficit nižší o 18,6 mil. Sk. Najväčší objem násadových vajec sa doviezol z Českej republiky (57,9 %). Významnými dodávateľmi násadových vajec bolo aj Nemecko (22,5 %) a Francúzsko (15,8 %). Z celkového vývozu najviac násadových vajec (53,4 %) smerovalo do Maďarska.

V obchodovaní s konzumnými vajcami v porovnaní s rokom 2001 sme boli pasívnejší. Obrat zahraničného obchodu klesol o 16,4 mil. Sk. Napriek zníženiu dovozu (-34,5 %) a vývozu (-44,8 %) konzumných vajec, bilancia zahraničného obchodu bola aktívna so saldom v hodnote 21 mil. Sk. Najintenzívnejší bol zahraničný obchod s Českou republikou, kam smerovalo 78,3 % z celkového vývozu konzumných vajec. Menšie objemy sa vyviezli do Maďarska a Číny.

Deficit zahraničného obchodu s vajecnou hmotou sa vylepšil oproti roku 2001 o 5,1 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2001 klesol dovoz (-24,4 %) a vývoz (-67,8 %) vajecnej hmoty a záporné saldo dosiahlo -42,4 mil. Sk. Najväčšie množstvo vajecnej hmoty sa doviezlo z Českej republiky (73,7 %) a Rakúska (26,3 %).

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Stavy nosníc sa v SR mierne zvýšia. V roku 2003 sa počíta s ďalším miernym zvýšením produkcie konzumných vajec (+0,9 %). Zvýšenie cien vstupov zohrá negatívnu úlohu pri tvorbe cien v celej vertikále výroby. Cena vajec sa bude odvíjať od dopytu spotrebiteľov na domácom trhu. V EÚ sa predpokladá veľmi mierny nárast produkcie vajec okolo 1 %.

Trh s ovocím 2002

Produkcia ovocia v roku 2002 sa odhaduje na 83 tis. t. V produkčných sadoch sa vypesťovalo 32 tis. t ovocia. Najväčší podiel na celkovej produkcii ovocia v produkčných sadoch mali jablká, slivky a broskyne. Celková výmera produkčných ovocných sádov predstavovala 6 734 ha.

Nepriaznivé poveternostné podmienky negatívne ovplyvnili úrodu ovocia. Jarné mrazy

pozbierali úrodu cerešní, višní, marhúl a broskýn a rovnako postihli aj niektoré odrody jabloní. Tropické horúčavy a extrémne sucho v máji spôsobili skoršie dozrievanie letných druhov ovocia. Jesenné dažde, ktoré v období pred zberom jablk znížili ich kvalitu, spôsobili zvýšenie podielu jablk určených na spracovanie.

Zvýšená ponuka jablk oslabila ceny

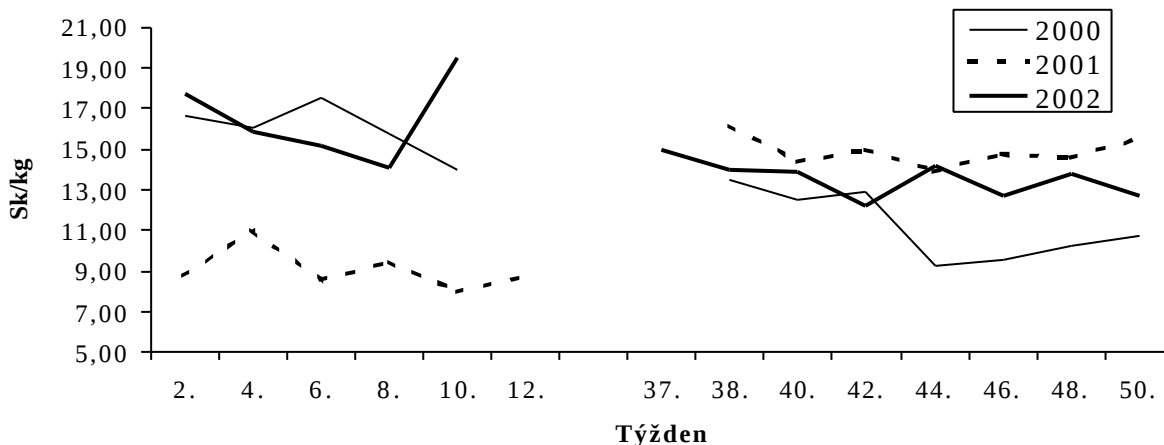
Produkcia jablk v roku 2002 bola vyššia ako v roku 2001, urodilo sa asi 60 tis. t. V produkčných sadoch sa dopestovalo 27,4 tis. t jablk. Ziacom roku 2002 bola ponuka domácich jablk znížená, trh bol zásobený jablkami z dovozu. Po otvorení skladov s riadenou atmosférou koncom februára sa ponuka domácich jablk zvýšila, ale nepokrývala dopyt. Na trhu boli domáce jablká do ziacom mája.

Priemerná cena **letných jablk** sa v porovnaní s rokom 2001 znížila o 6 % na úroveň 13,07 Sk/kg. V case dozrievania letných a jesenných odrôd jablk (13.8. – 20.8.2002) sa na Slovensko doviezlo 170 t jablk za 2,0 mil. Sk, čo veľmi nepriaznivo ovplyvnilo odbyt letných jablk od pestovateľov. Situáciu s odbytom skomplikovala nadúroda jablk na jeseň,

keď ponuka výrazne prevládala nad dopytom. Producenti s nevyhovujúcimi skladovacími kapacitami predávali jablká za minimálne ceny. Vyššie ceny dosiahli členovia pestovateľsko–odbytového združenia SK FRUIT. Odbyt jablk z úrody roku 2002 v dôsledku nadúrody, samozásobenia obyvateľstva a lacného dovozu z Poľska a ČR viazol, nepatrne sa zvýšil až v predvianocnom období.

Slabý dopyt sa odzrkadlil na cenách jablk z úrody roku 2002. Výrazné cenové rozdiely sme zaznamenali pri porovnaní cien jablk z úrody rokov 2001 a 2002. V prvom štvrtroku roka 2002 bola priemerná cena jablk všetkých odrôd 15,55 Sk/kg. Po zbere jablk v októbri až v decembri 2002 bola priemerná cena jablk všetkých odrôd o 29 % nižšia (12,52 Sk/kg) ako v prvých troch mesiacoch.

**Vývoj cien jablk od producentov
odroda Golden Delicious (65 - 70 mm)**

Graf: VÚEPP – ATIS

Nákupné ceny vybraných odrôd jablk
1. trieda v Sk/kg bez DPH

Jablká / Cena	2002			2001	Vývoj 2002/2001	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Letné (65-70)	9,10	22,00	13,07	13,90	-0,83	-6,0
James Grieve (65-70)	7,50	22,00	12,81	13,74	-0,93	-6,8
Prima (65-70)	8,00	18,20	11,94	15,78	-3,84	-24,3
Gala (65-70)	12,00	20,00	14,01	16,08	-2,07	-12,9
Gloster (65-70)	10,90	18,00	14,14	11,94	2,2	+18,4
Golden Del. (nad 70)	12,00	23,50	17,17	15,95	1,22	+7,6
Golden Del. (65-70)	9,10	25,00	15,57	12,65	2,92	+23,1
Idared (nad 70)	12,00	20,00	15,70	15,24	0,46	+3,0
Idared (65-70)	10,90	22,00	14,60	12,86	1,74	+13,5
Jonagold (65-70)	10,90	20,00	15,45	15,35	0,1	+0,7
Šampion (65-70)	7,30	18,00	12,60	15,16	-2,56	-16,9

Zdroj: VÚEPP – ATIS

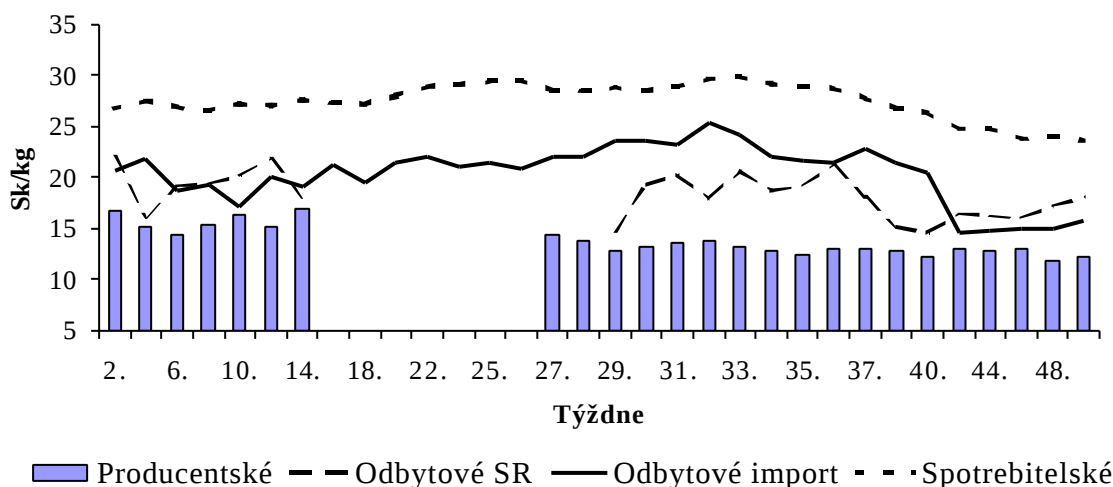
Jablká na spracovanie. Ponuka po zbere úrody na jeseň bola vyššia ako dopyt. V dôsledku zníženej kvality bolo veľa jabĺk vhodných len na spracovanie. Nákupné ceny sa pohybovali od 0,50 do 8,- Sk/kg, priemerná cena bola 3,51 Sk/kg, pričom drahšie jablká boli určené na výrobu detskej výživy.

Odbytové ceny jabĺk z domácej produkcie kopírovali ceny od pestovateľov, pričom priemerná cena v roku 2002 bola o 32,3 % vyššia ako nákupná a dosiahla úroveň 17,52 Sk/kg. Jablká z importu sa vo veľkoobchodoch predávali za priemernú cenu ešte o 16,4 percent vyššiu ako domáce (20,39 Sk/kg). Ja-

blká sa dovážali najmä z krajín EÚ, ČR a Poľsko. Zvýšený dovoz lacných poľských a českých jabĺk na jeseň spôsobil kolaps odbytu domácich jabĺk vo veľkoobchodoch a výrazný pokles cien. Odbytová cena jabĺk z importu v 4. štvrtroku zaznamenala priemernú hodnotu len 15,91 Sk/kg.

Spotrebiteľské ceny jabĺk. Podľa údajov MP SR spotrebiteľská cena jabĺk dosiahla úroveň 26,13 Sk/kg s DPH. Rovnako ako nákupné a odbytové ceny aj spotrebiteľské ceny jabĺk zaznamenali počas roka pokles, pričom priemerná cena v 4. štvrtroku bola v porovnaní s 1. štvrtkom o 9 % nižšia.

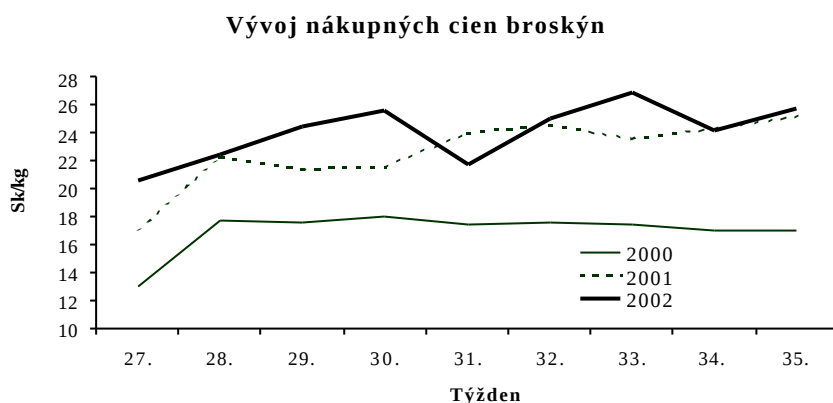
Vývoj cien jabĺk v roku 2002
(1. trieda, 65 - 70 mm, priemer všetkých odrôd)

Graf: VÚEPP–ATIS

Nepokrytý dopyt upevnil ceny

Produkcia **hrušiek** sa v roku 2002 zvýšila o 39,9 %, v porovnaní s rokom 2001 vzrástol aj dovoz o 35,6 %. Priemerná nákupná cena klesla o 5,95 % na úroveň 18,35 Sk/kg. Ponuka **cerešní a višní** nepokryla dopyt. Nákupná cena cerešní dosiahla úroveň 27,54 Sk/kg. Priemerná cena višní stúpla v porovnaní s rokom 2001 o 17,8 % na úroveň 22,77 Sk/kg. Produkcia **marhúl** bola vplyvom mrazov výrazne nižšia ako dopyt, ich priemerná nákupná cena vzrástla v porovnaní s minulým rokom o 5,5 % na 22,72 Sk/kg. Rovnaká situácia bola aj pri **broskyniach**, okrem mrazov sa

pod nízku úrodu podpísali aj letné búrky spojené s ladovcom, ktoré poškodili plody. Priemerná nákupná cena bola o 7,6 % vyššia ako v roku 2001, dosiahla úroveň 24,12 Sk/kg. **Slivky** by sa mohli po vstupe SR do EÚ stať výhodným vývozným artiklom. Produkcia sliviek sa zvýšila, napriek tomu nákupná cena v porovnaní s minulým rokom stúpla o 4,1 % na 15,63 Sk/kg. Slivky na spracovanie sa predávali v priemere po 6,27 Sk/kg (-6,4 %). Odbyt kôstkovín bol dobrý, pri broskyniach veľmi dobrý.

Graf: VÚEPP – ATIS

Viaceré druhy **drobného ovocia** boli aj v roku 2002 významnými vývoznými komoditami. Ponuka **ciernych ríbezlí** bola vyššia ako dopyt, v dôsledku pretlaku dovozu z Poľska odbyt viazol a cena klesla na 24,30 Sk/kg (-20,2 % v porovnaní s rokom 2001). Niektorí producenti boli nútení v dôsledku nezáujmu spracovateľského priemyslu a nízkych cien nechať úrodu uschnúť na kroch a opadnúť. Lepší odbyt mali červené ríbezle,

priemerná nákupná cena (16,40 Sk/kg) bola o 8,9 % vyššia ako pred rokom. V porovnaní s rokom 2001 sa v dôsledku sucha urodilo menej **malín**, cena vzrástla na 38,94 Sk/kg, t. j. o 15,4 %. Dopyt po **jahodách** bol výrazne vyšší ako ponuka, odbyt bol aktívny. Priemerná nákupná cena konzumných jahôd dosiahla hodnotu 35,04 Sk/kg, pri jahodách na spracovanie 26,25 Sk/kg.

Nákupné ceny vybraných druhov ovocia

1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / Cena	2002			2001	Vývoj 2002/2001	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Cervené ríbezle	15,00	17,50	16,40	15,06	1,34	+8,9
Cierne ríbezle	15,00	40,00	29,55	35,00	-5,45	-15,6
Maliny	27,00	43,00	36,75	37,50	-0,75	-2,0
Cerešne	15,00	40,00	27,54	20,71	6,83	+33,0
Višne	15,00	30,00	22,77	19,33	3,44	+17,8
Marhule	18,00	27,30	22,72	21,54	1,18	+5,5
Broskyne	16,00	30,00	24,12	22,41	1,71	+7,6
Slivky	10,00	22,00	15,63	15,02	0,61	+4,1
Hrušky	14,00	26,00	18,35	19,51	-1,16	-5,9
Hrozno stol. biele	18,00	22,00	19,79	16,01	3,78	+23,6

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Pokles odbytových cien ovocia z dovozu

Odbytová cena hrušiek z domácej produkcie (20,66 Sk/kg) klesla v porovnaní s rokom 2001 o 19,7 %. Pocas celého roka sa hrušky dovážali predovšetkým z krajín EÚ, priemerná cena bola 37,10 Sk/kg (-2,01 % ako v roku 2001).

Ponuka marhúl z domácej produkcie vo veľkoobchode bola minimálna. Cena marhúl z importu dosiahla však úroveň 59,07 Sk/kg (+24,3 %). Na zvýšení priemernej ceny dovozových marhúl sa podieľal januárový predaj za cenu až 100,- Sk/kg. Odbytové ceny **broskýn** z domácej produkcie kopírovali nákupné ceny, pričom priemerná cena posilnila o 5,8 percent na hodnotu 29,51 Sk/kg. Opakný trend sme zaznamenali pri broskyniach z dovozu, keď priemerná cena oslabila

o 17,5 % na 38,17 Sk/kg. Nektárinky sa dovážali počas celého roka. Najvyššie ceny sme zaznamenali v 1. štvrtroku, keď priemerná cena dosiahla úroveň 82,00 Sk/kg. V porovnaní s rokom 2001 sa odbytová cena znížila o 13,5 % na 47,74 Sk/kg. Priemerná odbytová cena domácich **sliviek** kopírovala vývoj nákupných cien a posilnila o 5,5 % na 20,46 Sk/kg. Naopak, pri importovaných slivkách cena oslabila o 16,2 % na 43,55 Sk/kg.

Cenová hladina **bieleho stolového hrozna** z dovozu počas roka kolísala, priemerná cena dosiahla úroveň 67,86 Sk/kg (-5,4 % v porovnaní s minulým rokom). Rovnako nižšia ako v roku 2001 (-9,9 %) bola cena **modrého stolového hrozna** z importu, klesla na 67,91 Sk/kg.

Odbytové ceny ovocia vypestovaného na Slovensku

1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / Cena	2002			2001	Vývoj 2002/2001	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Broskyne	22,00	35,00	29,51	27,89	1,62	+5,8
Slivky	14,00	28,00	20,46	19,39	1,07	+5,5
Jablká letné (65-70)	11,00	25,00	17,42	17,47	-0,05	-0,3
Golden Del. (65-70)	12,00	26,00	19,48	18,30	1,18	+6,5
Idared (65-70)	11,00	25,00	17,86	17,03	0,83	+4,9
Jonagold (65-70)	12,00	21,00	15,84	19,03	-3,19	-16,8
Hrušky	14,50	34,00	20,66	25,72	-5,06	-19,7

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Odbytové ceny vybraných druhov ovocia z dovozu

1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / Cena	2002			2001	Vývoj 2002/2001	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Broskyne	25,90	80,00	38,17	46,27	-8,1	-17,5
Nektárinky	27,50	128,00	47,74	55,19	-7,45	-13,5
Slivky	19,00	110,00	43,55	51,92	-8,37	-16,1
Hrozno stol. biele	29,00	138,00	67,86	71,73	-3,87	-5,4
Hrozno stol. modré	34,00	138,00	67,91	75,40	-7,49	-9,9
Jablká Gloster (65-70)	13,50	28,00	21,63	21,64	-0,01	-0,1
Golden Del. (65-70)	11,00	34,00	24,01	24,49	-0,48	-2,0
Idared (65-70)	9,00	33,00	17,26	19,74	-2,48	-12,6
Jonagold (65-70)	14,50	29,90	24,22	25,03	-0,81	-3,2
Hrušky	14,90	59,90	37,10	37,86	-0,76	-2,0

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Záporná bilancia zahraničného obchodu

Zahranicný obchod s ovocím bol aj v roku 2002 pre SR neúspešný, dovoz prevyšoval nad vývozom a záporné saldo sa zhoršilo. Dovážali sa aj také druhy ovocia, ktorých domáca produkcia by mohla plne pokrývať dopyt. Napriek nadúrode a stagnujúcemu odbytú domácností jablka sa vo veľkej miere doviezli lacné, nie však kvalitné jablká z Poľska. Rovnako pod slabý odbyt ciernych ríbezlí, nízke realizácie ceny a v niektorých prípadoch až znehodnotenie domácej produkcie sa podpísal dovoz ciernych ríbezlí z Poľska. Pasívnu bilanciu sme dosiahli aj pri hruškách, slivkách, broskyniach a marhuľách.

Do konca roka 2002 sa na Slovensko doviezlo 188,7 tis. ton ovocia (kapitola 08 CS) v hodnote 3,7 mld. Sk. Bilancia zahraničného obchodu s ovocím v roku 2002 bola záporná -161,4 tis. ton, -3,1 mld. Sk. Záporné saldo sa oproti roku 2001 prehlbilo o -194,3 mil. Sk. Najvyššou mierou sa na pasívnom salde zahraničného obchodu s ovocím podieľal dovoz citrusových plodov (26,6 %), banánov (27,4 %) a jablka (8,3 %). Import banánov sa realizoval v objeme 48,9 tis. ton v hodnote 1,1 mld. Sk. Citrusové plody sa doviezli v množstve 56 tis. ton v hodnote 947,3 mil. Sk.

Zahranicný obchod v SR

Ovocie CS 08	Dovoz		Vývoz		Saldo	
	t	tis. Sk	t	tis. Sk	t	tis. Sk
2001	175 212	3 488 202	33 578	560 404	-141 633	-2 927 797
2002*	188 738	3 708 269	27 352	586 138	-161 386	-3 122 132
Vývoj v %	7,7	6,3	-18,5	4,6	13,9	6,6

Zdroj: CR SR, * predbežný údaj

Dovoz jablka, v produkcii ktorých by sme mohli byť sebestační, predstavoval 30 tis. ton v hodnote 307 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2001 stúpol o 6,2 tis. t, vo finančnom hodnotení vzrástol o 20,1 mil. Sk. Vyviezlo sa 6,9 tis. t jablka (-70 t) v celkovej hodnote 24,4 tis. Sk (-5,7 tis. Sk). Saldo zahraničného obchodu s jablkami bolo záporné -282,7 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2001 sa prehlbilo o -25,9 mil. Sk. Kladné saldo 9,4 mil. Sk sme zaznamenali len pri obchodovaní s muštovými jablkami. Najviac jablka pochádzalo z Poľska 18,5 tis. t v hodnote 146 mil. Sk, čo predstavuje 61,6 % z celkového objemu dovozu jablka. Import jablka z CR sa realizoval v objeme 2,5 tis. ton v hodnote 26 mil. Sk (8,4 % z celkového dovozu jablka). V obchode s CR s jablkami sme dosiahli zápornú bilanciu -2,2 tis. t, -21,2 mil. Sk.

Kôstkoviny sa doviezli v objeme 8,4 tis. ton v celkovej hodnote 200,2 mil. Sk a vyviezli sa len v množstve 476 t za 9 mil. Sk. Aktívnu obchodnú bilanciu sme dosiahli pri cerešniach a višniach (CS 080920) 2,7 mil. Sk, pričom export smeroval najmä do Belgicka. Kladné saldo sme dosiahli pri drobnom ovocí, najmä červených ríbezliach (865 tis. Sk) a malinách (833 tis. Sk).

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Nadalej bude pokračovať trend zvyšovania produkcie ovocia mierneho pásma, najmä jablka. Pre dlhodobejšie uchovávanie ovocia konzervovaním, sušením a mrazením bude potrebné zvýšiť kapacitu spracovateľských podnikov a jej využitie. V roku 2003 predpokladáme vznik nových pestovateľsko-odbytových združení pestovateľov.

Spotreba ovocia bude v súvislosti so zvýšením životných nákladov a nárastom cien základných potravín pravdepodobne stagnovať. Zvyšovať sa bude spotreba jablka na úkor spotreby citrusových plodov. Ceny ovocia budú vzhľadom na zvyšovanie výrobných nákladov nadalej stúpať.

Trh so zeleninou v roku 2002

Produkcia zeleniny v sezóne 2002

Pestovateľské plochy zeleniny v roku 2002 boli podľa predbežného odhadu (ZÚ SR) o 9 % nižšie ako v roku 2001, pričom dosiahli 41 000 ha, (45 000 v r. 2001). Produkcia zeleniny sa odhaduje na 480 tis. ton (406,1 tis. t v roku 2001).

Zásoby skladovanej korenovej a hlúbovej zeleniny sa začiatkom roka rýchlo znižovali a vypredali sa v 2. až 4. týždni. Zníženie zásob ovplyvnili aj silné decembrové a januárové mrazy, lebo v nevyhovujúcich skladoch, v ktorých je väčšina domácej zeleniny uskladnená, sa rýchlo znehodnocuje. Nedostatok zeleniny z domácej produkcie tak zvýšil začiatkom roka jej ceny. V polovici marca 2002 sa prudko ochladilo a spadli nadmerné zrážky, ktoré na niektorých miestach zapríčinili vyplavenie skorých výsevov zeleniny.

Marec končil oneskorenými nočnými mrazmi, ktoré zabrzdzili jarne práce. V polovici mája nastali horúcovy, ktoré trvali 6 týždňov až do konca júla, pričom sa zelenina musela neustále zavlažovať. Výkyvy počasia sa prejavili na nižšej kvalite najmä plodovej zeleniny, uhorkám a rajciakom sa v takomto počasí nedarilo. V horúcovách sa rastliny spálili a plody prestali dozrievať. V júli sa podobne ako v posledných rokoch odbyt veľmi spomalil a ceny padali, ale keď v polovici augusta po nadmerných zrážkach nebolo možné zberať zeleninu, dopyt aj ceny začali stúpať. Cibula vplyvom augustových dažďov rýchlo strácala kvalitu. Aj napriek nedostatku dovozy znovu spôsobili zníženie cien domácej cibule.

Záporné saldo zahraničného obchodu sa znížilo

Tak ako po iné roky, aj v roku 2002 sa zelenina dovážala po celý rok z celej Európy aj zo zámoria, najmä z Poľska, Maďarska, Holandska, Španielska, Talianska, Maroka, Juhoafrickej republiky a z Ameriky. Nadalej sa dovážali aj také komodity, ktoré u nás doposť pestujeme. V roku 2002 sa doviezlo 89,7 tis. ton zeleniny (kapitola 07 CS bez zemiakov, kód CS 0701), t. j. o 16,9 % viac ako v roku 2001), vo finančnom vyjadrení to bolo 1,5 mld. Sk (1,32 mld. Sk v roku 2001). Saldo zahraničného obchodu bolo záporné -509 mil. Sk, pričom sa v porovnaní s rokom 2001 znížilo o 223,9 mil. Sk. Na zápornej bilancii zahraničného obchodu so zeleninou sa najviac podieľal dovoz hlúbovej zeleniny 23,9 tis. ton, rajciakov 12,6 tis. t, a cibulovej zeleniny s 14,5 tis. t. Kladná bilancia sa dosiahla opäť len pri šalátových uhorkách, ktorých sa vyviezlo 11,4 tis. ton za 123,2 mil. Sk.

Do Českej republiky sme vyviezli 37,2 tis. ton zeleniny za 592,1 mil. Sk, v porovnaní s rokom 2001 klesol vývoz do ČR o 3,1 %. V zahraničnom obchode so zeleninou s Českou republikou sa dosiahlo kladné saldo 497,5 mil. Sk (369,36 mil. Sk v roku 2001).

Do Českej republiky sme vyviezli 37,2 tis. ton zeleniny za 592,1 mil. Sk, v porovnaní s rokom 2001 klesol vývoz do ČR o 3,1 %. V zahraničnom obchode so zeleninou s Českou republikou sa dosiahlo kladné saldo 497,5 mil. Sk (369,36 mil. Sk v roku 2001).

Vývoj cien vybraných druhov zeleniny

Nižšia úroda **mrkvy** z domácej produkcie zvýšila jej priemernú nákupnú cenu v porovnaní s rokom 2001 o 20,4 %, vo veľkoobchode bola jej cena o 11,3 % vyššia, pri mrkve z dovozu sa naopak, cena znížila o 17,8 %. Nedostatok petržľenu spred dvoch rokov sa nezopakoval, ale prebytok dovozového petržľenu na trhu znižoval jeho ceny. Nákupná cena domáceho **petržľenu** sa znížila o 18,9 %, odbytová cena o 23,2 % a cena dovozového až o 36,8 %.

Úroda **kapusty** z domácej produkcie bola slabá a mala zníženú kvalitu. Odbyt je už druhý rok vďaka jej nedostatku dobrý a priemerná nákupná cena domácej bielej hlávkovej kapusty stúpala v porovnaní s rokom 2001 až o 56,7 %. Odbytová cena hlávkovej kapusty z domácej produkcie sa zvýšila o 56,6 percent a z dovozu o 20,6 %. Následne sa výrazne zvýšili aj ceny kvasenej kapusty: priemerná nákupná cena stúpala o 51,1 % na 12,63 Sk/kg a odbytová o 52,9 % na 15,12 Sk/kg.

Pri domácej **plodovej** zelenine sa ceny vyvíjali nerovnomerne. O 3,3 % sa zvýšila priemerná nákupná cena rýchlých **rajciakov**, cena polných rajciakov stúpla o 4,9 %. Odbytové ceny naopak, pre vysoké dovozy klesali: pri rajciakoch rýchlých o 3,4 % a pri polných o 19,9 %, pričom cena rajciakov z dovozu stúpla o 19,1 %. Ceny papriky sa znižovali. Priemerná nákupná cena pri paprike polnej klesla o 23,1 %, cena papriky z dovozu o 12,2 % a následne odbytová cena papriky z domácej produkcie sa znížila až o 24,1 %. Padali aj ceny uhoriek. Nákupná

cena rýchlých uhoriek klesla v priemere o 4,3 % a odbytová o 9,3 %.

Pre zníženú kvalitu a vysoké dovozy bola nákupná cena **cibule** od pestovateľov o 7,1 % nižšia ako v roku 2001. Priemerná cena cibule z dovozu bola naopak, až o 30,4 % vyššia. Domáceho **cesnaku** na zimné uskladnenie sa dopestovalo veľmi málo, pretože pre nadmerné dovozy ho pestovatelia nedokážu predat. Priemerná nákupná cena cesnaku sa znížila o 11 %, cena dovozového sa znížila o 10,7 %.

Nákupné ceny zeleniny od producentov

I. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh	Rok 2002			Rok 2001	Vývoj 2002/01	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva polná	4,00	14,00	7,48	6,21	+1,27	+20,4
Petržlen polný	10,00	24,00	16,28	20,08	-3,80	-19
Kapusta hlávková biela	3,50	13,00	5,94	5,65	+0,29	+5,1
Rajciaky rýchléné	3,60	70,00	24,73	23,95	-0,78	-15,1
Paprika rýchléná	6,00	120,00	28,81	29,13	-0,32	-1,1
Uhorky šalátové	0,70	60,00	18,13	15,42	+2,71	+17,6
Cibula	4,20	9,00	6,07	6,53	-0,46	-7,1

Odbytové ceny zeleniny z domácej produkcie

I. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh	Rok 2002			Rok 2001	Vývoj 2002/01	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva polná	8,00	18,60	11,39	10,23	+1,16	+11,3
Petržlen polný	13,00	24,20	19,68	25,64	-5,96	-23,2
Kapusta hlávková biela	4,80	15,00	8,85	5,65	+3,20	+56,6
Rajciaky rýchléné	7,00	73,00	26,46	27,38	-0,92	-3,4
Paprika rýchléná	10,00	120,00	28,81	29,13	-0,32	-1,1
Uhorky šalátové	3,00	90,00	18,13	19,98	-1,85	-9,3
Cibula	5,90	14,00	8,61	7,97	+0,64	8,0

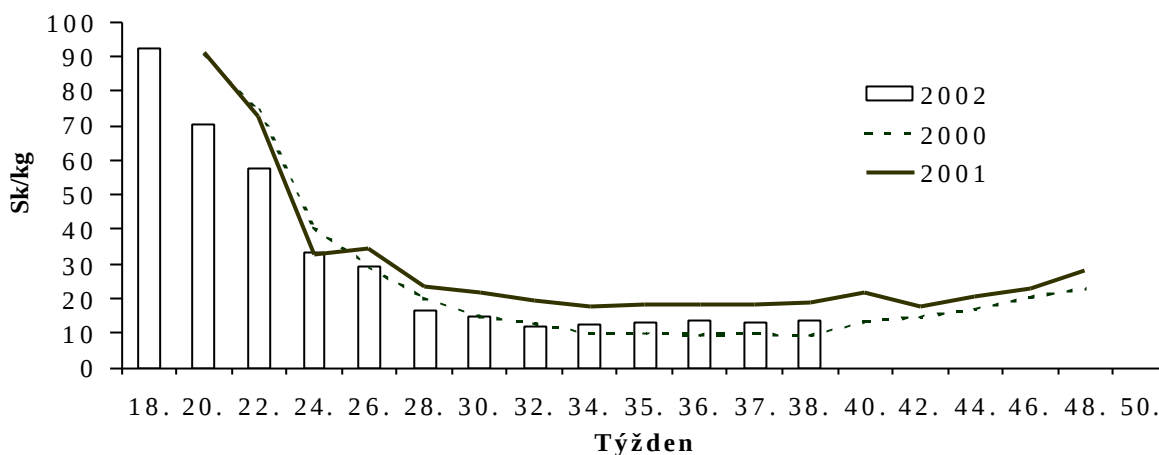
Odbytové ceny zeleniny z importu

I. trieda v Sk/kg bez DPH

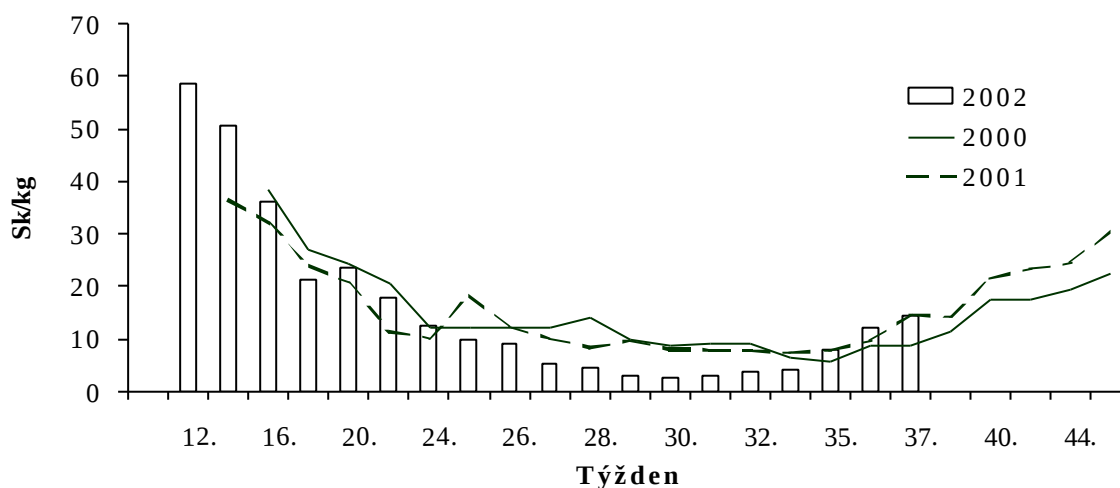
Druh	Rok 2002			Rok 2001	Vývoj 2002/01	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva polná	7,90	21,00	14,56	17,72	-3,16	-17,8
Petržlen polný	12,90	28,00	18,91	29,94	-11,03	-36,8
Kapusta hlávková biela	5,40	28,00	15,35	12,73	2,62	+20,6
Rajciaky rýchléné	14,90	95,00	42,21	35,46	6,75	+19,1
Paprika rýchléná	14,90	90,00	49,06	55,85	-6,79	-12,2
Uhorky šalátové	20,00	108,00	18,13	19,98	-1,85	-9,3
Cibula	6,70	23,00	12,83	9,84	2,99	+30,4

Zdroj: VÚEPP – ATIS

Vývoj nákupných cien rýchlenej papriky

Vývoj nákupných cien šalátových uhoriek

Grafy: VÚEPP – ATIS

Ocakávaný vývoj v roku 2003

Spolupráca producentov zeleniny na Slovensku je nedostatočná. Od roku 1998 vznikli síce 4 pestovateľsko–odbytové združenia (SLOVZEL Hurbanovo, Asparagus Velké Leváre, ALIUM Madunice a Zemplínska zelenina v Michalovciach), ale majú veľmi málo členov. Väčšina pestovateľov podniká osamotených, pričom roztrieštenosť využívajú obchodné reťazce, ktoré si diktujú len veľmi ťažko splniteľné podmienky. Zdá sa, že nedôvera vo vytváranie spoločných pestovateľsko–odbytových organizácií sa podarí prelomiť až v „hodine dvanástej“ pod hrozbou vstupu do EÚ, čo však môže byť neskoro.

V súvislosti so zvyšovaním cien všetkých druhov energie sa výrazne znížia vykurované pestovateľské plochy rýchlenej zeleniny, najmä pre uhorky, papriky a rajčiaky. V skorých predjarných mesiacoch sa tak otvorí ešte väčší priestor pre dovozovú zeleninu, ktorej ceny sa budú zvyšovať. Producenti sa pravdepodobne preorientujú vo väčšej miere na pestovanie skorej poľnej zeleniny, ktorej plochy by sa mali rozširovať (hlávkový šalát, redkovka).

Trh so zemiakmi v roku 2002

Kvalita nášho druhého chleba závisí najmä od počasia

Celková produkcia zemiakov v roku 2002 vzrástla o 161 tis. ton a dosiahla 484,3 tis. ton, čo je medziročný rapídny nárast o takmer 50 %, a to pod vplyvom zvýšenia hektárových úrod o 47,8 %. V roku 2002 sa zemiaky pestovali na celkovej ploche 26,1 tis. ha, čo bol medziročný pokles o 124 ha (v r. 2001 bola výmera 26,2 tis. ha). Skoré zemiaky sa pozberali zrozlohy väčšej o 17,6 % ako v roku 2001 a sadba sa pestovala na rozlohe 2,1 tis. ha (nárast o 369 hektárov). Nižšie boli

iba zberové plochy ostatných zemiakov o 3,5 % a mali rozlohu 22 tis. ha. Pretrvávajúce nepriaznivé daždivé počasie koncom októbra komplikovalo jesenné práce a znemožňovalo vyorávanie zemiakov. Koncom roka 2002 sa predávali najmä zemiaky od pestovateľov, ktorí nemajú sklady, ale aj zemiaky nižšej kvality, určené priamo na spracovanie. Priemerné hektárové úrody sa v roku 2002

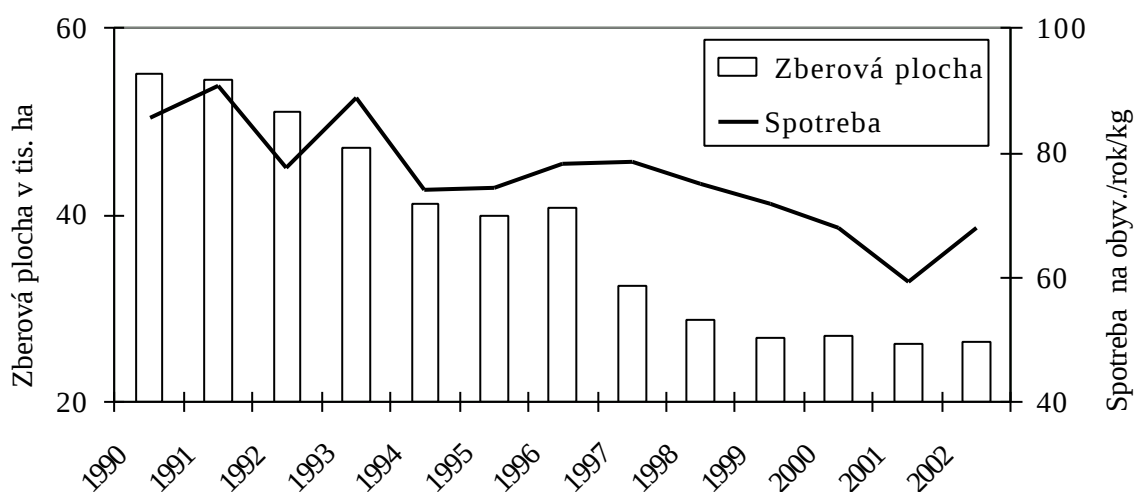
Bilancia zemiakov na Slovensku

Zemiaky		Zberová plocha v ha	Úroda v t/ha	Produkcia v tonách
- skoré	2001	1 786	12,15	21 696
	2002	2 100	14,97	31 425
	Vývoj v %	17,6	23,2	44,8
- sadba	2001	1 674	13,31	22 278
	2002	2 043	16,04	33 220
	Vývoj v %	22,0	20,5	49,1
- ostatné	2001	22 720	12,29	279 329
	2002	21 914	19,15	419 624
	Vývoj v %	-3,5	55,8	50,2
Spolu	2001	26 180	12,58	323 303
	2002	26 056	18,59	484 269
	Vývoj v %	-0,5	47,8	49,8

Zdroj: ŠÚ SR, prepocet VÚEPP – ATIS

zvýšili oproti roku 2001 o 47,8 % a dosiahli 18,59 t/ha. Trend podstatného zvýšenia úrod sa prejavil pri všetkých druhoch zemiakov, najviac pri ostatných zemiakoch (až o 56 %).

Zberová plocha a spotreba zemiakov v SR

Zdroj: ŠÚ SR
Graf: VÚEPP – ATIS

Zmena stravovacích návykov obyvateľstva

Podľa ŠÚ SR bola v roku 1990 spotreba zemiakov v SR na obyvateľa za rok 85,8 kg a v roku 1991 až 90,8 kg. Nasledoval stále klesajúci trend spotreby zemiakov. V roku 2001 bola spotreba len 59,3 kg a v roku 2002 sa odhaduje na úrovni 68,1 kg. Spotreba skorých konzumných zemiakov v roku 1992 bola

13,4 kg a o desať rokov neskôr to bolo iba 7,3 kg (pokles o 45,5 %). Príčinou je pomerne vysoká cena konzumných zemiakov najmä v jarnom období a meniace sa stravovacie návyky. Zemiaky sa nahrádzajú alternatívnymi prílohami ako sú napr. cestoviny, ryža. Tento trend sa dá pozorovať aj v zahraničí.

Indexy produkcie a spotreby konzumných zemiakov v SR

	Rok				Indexy	
	1999	2000	2001	2002*	2002/01	2002/01
Produkcia (v tis. t)	384,5	418,8	323,3	438,5	135,6	104,7
Spotreba na ob./rok (kg)	71,7	68,1	59,3	68,1	114,8	100,0
Spotreba (v tis. t)	386,8	367,6	319,2	368,0	115,3	100,1

Zdroj: ŠÚ SR, * odhad VÚEPP

Kvóta na zemiaky bude prekročená

V roku 2002 bola platná pre konzumné zemiaky minimálna cena vo výške 5 200 Sk/t a v období od 1. 9. 2001 do 31. 3. 2002 sa mesačne zvyšovala o 350 Sk/t. Napriek vyhlásenej minimálnej cene predávali niektorí producenti zemiaky pred blížiacimi sa mrazmi aj po 4,- Sk/kg. Minimálna cena platila pre kvótovanú produkciu zemiakov, na ktorú je viazaná dotacná podpora. Kvóta 162 tis. ton pre konzumné zemiaky bola v hospodár-

skom roku 2001/02 splnená len na 95 %, preto pre hospodársky rok 2002/03 bola kvóta znížená o 22 tis. ton na 140 tis. ton. Podľa údajov SPPK bolo do 31. 12. 2002 predaných 127,5 tis. ton zemiakov, resp. kvóta bola splnená na 91,1 %. Je predpoklad, že do polovice apríla 2003 bude predaj zemiakov v množstve 152 tis. ton a kvóta nákupu sa prekročí o 8,6 %.

Prebytok zemiakov sa prejavil v oslabení cien v celej odbytovej vertikále

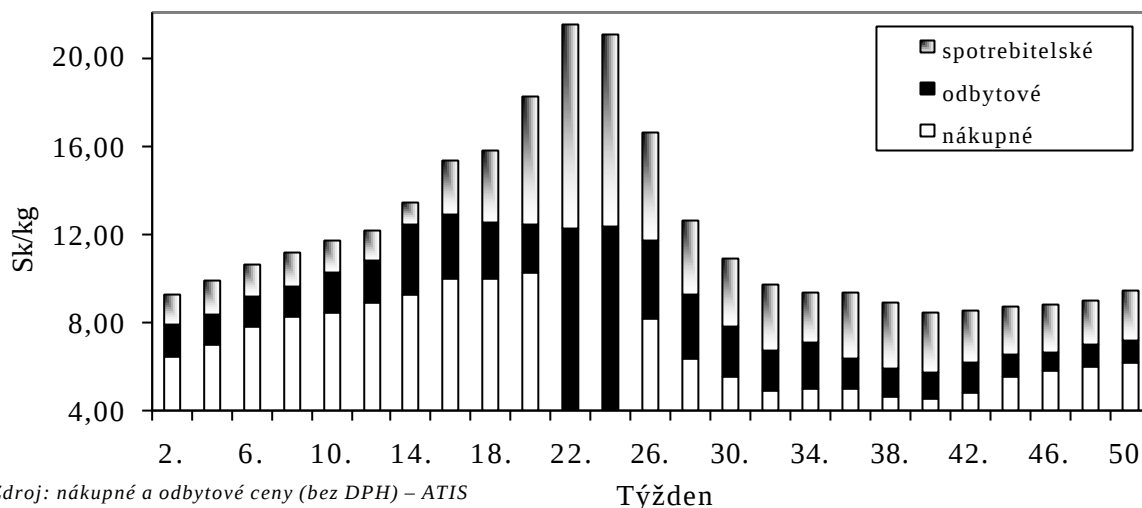
Nákupné ceny (NC) konzumných zemiakov od producentov sa medziročne upevnili až o 34,7 % na úroveň 6,92 Sk/kg (priemerná cena konzumných zemiakov domácej produkcie v roku 2001 bola 5,14 Sk/kg). Nepriaznivé počasie začiatkom júna neumožnilo vyorávanie zemiakov. Prvé zbery veľmi skorých a skorých zemiakov začali v 24. týždni a predávali sa iba po 10,- až 12,- Sk/kg. V minulej sezóne producenti prvé zbery realizovali za vyššie NC o 50 až 58,3 percent (v rozpätí cien od 15,- do 19,- Sk/kg). Pre dobré chutové vlastnosti bol najväčší záujem o odrodu Adora. Ponuka odrôd bola dostatočná a v letných mesiacoch mierne prevyšovala dopyt. Nákupné ceny ostatných konzumných zemiakov sa pohybovali v jarnom období v rozpätí od 6,50 až do 10,22 Sk/kg.

Na jeseň sa ostatné konzumné zemiaky od producentov predávali v rozpätí cien od 4,90 do 6,23 Sk/kg. Odrodovú skladbu ostatných konzumných zemiakov tvorili najmä: Agria, Desirée, Impala, Karin, Provento, Rosara a Santé. Ponuka a sortiment neskorých zemiakov domácej produkcie boli dostatočné. Odbyt zemiakov bol vzhľadom na vysokú ponuku nižší. Koncom septembra každoročne prevládala ponuka nad dopytom.

Odbytové ceny konzumných zemiakov domácej produkcie z veľkoobchodu boli v roku 2002 v rozpätí od 5,70 do 12,93 Sk/kg. Priemerná odbytová cena konzumných zemiakov bola 9,03 Sk/kg a oproti predchádzajúcej sezóne sme zaznamenali nárast o 29,1 %.

Spotrebiteľské ceny konzumných zemiakov domácej produkcie boli podľa MP SR v roku 2002 v rozpätí od 8,49 do 21,53 Sk/kg vrátane DPH. Najviac za zemiaky platil spotrebiteľ bratislavského a prešovského regiónu, naopak, najlacnejšie sa zemiaky predávali v predajniach trnavského, banskobystrického a nitrianskeho regiónu.

Ceny konzumných zemiakov v roku 2002

Zdroj: nákupné a odbytové ceny (bez DPH) – ATIS
spotrebiteľské ceny (s DPH) – MP SR

Graf: VÚEPP – ATIS

Pasívne saldo zahraničného obchodu so zemiakmi

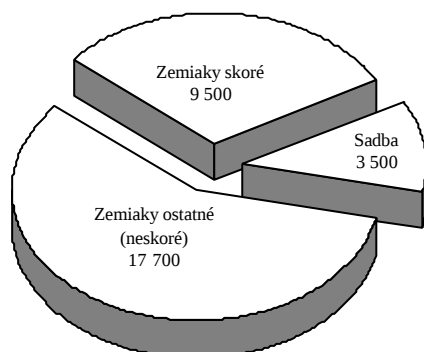
Zahranicný obchod so zemiakmi spolu dosiahol za rok 2002 pasívne saldo a mal hodnotu -196,2 mil. Sk (z toho sadbové zemiaky -46,3 mil. Sk, skoré -77,7 mil. Sk a ostatné zemiaky -72,2 mil. Sk). Najväčší podiel na zápornom salde mal dovoz ostatných zemiakov (57,8 %) a skorých zemiakov (30,9 %) v prvom štvrtroku 2002.

V roku 2002 sa na Slovensko doviezlo: 3,5 tis. ton sadbových zemiakov v hodnote 49,9 mil. Sk (14,26 Sk/kg), 9,4 tis. ton skorých zemiakov za 77,6 mil. Sk (8,26 Sk/kg) a až 17,7 tis. ton ostatných zemiakov v hodnote 73,4 mil. Sk, resp. 4,15 Sk/kg. Koncom roka 2002 sa už

dovážali ostatné konzumné zemiaky z Rakúska. Na Slovensko sa sadba zemiakov importovala najmä z Holandska (65,3 %). Skoré zemiaky k nám smerovali hlavne z Talianska (až 86,1 percent a z Grécka 12,3 %). Ostatné konzumné zemiaky sme dovážali z Rakúska, Belgicka, Maďarska, CR a Nemecka.

Export zemiakov v roku 2002 bol zanedbateľný. Za celý rok sa zo SR vyviezli zemiaky v objeme: 385 ton sadbových zemiakov za

Dovoz zemiakov do SR v roku 2002 (v tonách)

Zdroj: ŠÚ SR
Graf: VÚEPP – ATIS

3,6 mil. Sk (9,- Sk/kg) a 167 ton ostatných zemiakov v hodnote 1,2 mil. Sk (6,- Sk/kg). Exporty sadby zemiakov smerovali najmä do Bulharska a CR. Najväčšie množstvá ostatných konzumných zemiakov sme vyviezli do CR, menšie množstvá do Juhoslávie a na Ukrajinu.

Zahranicný obchod so zemiakmi

ZEMIAKY		Dovoz		Vývoz		Saldo	
		tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk	tis. ton	mil. Sk
Sadbové	2001	2,9	45,4	0,0	0,6	-2,9	-44,8
	2002*	3,5	49,9	0,4	3,6	-3,1	-46,3
	Vývoj	0,6	4,5	0,4	3,0	-0,2	-1,5
Skoré	2001	2,5	39,8	–	–	-2,5	-39,8
	2002*	9,4	77,6	–	–	-9,4	-77,6
	Vývoj	6,9	37,8	–	–	-6,9	-37,8
Ostatné	2001	0,1	0,8	6,1	20,3	6,0	19,5
	2002*	17,7	73,4	0,2	1,2	-17,5	-72,2
	Vývoj	17,6	72,6	-5,9	-19,1	-23,5	-91,7
Zemiaky spolu	2001	5,6	86,0	6,2	21,0	0,6	-65,0
	2002*	30,6	200,9	0,6	4,7	-30,0	-196,2
	Vývoj	25,0	114,9	-5,6	-16,3	-30,6	-131,2

Zdroj: Colné riaditeľstvo SR,

* predbežný údaj, prepocet VÚEPP – ATIS

Ocakávaný vývoj v roku 2003

V súvislosti s nepriaznivými klimatickými podmienkami na jeseň 2002 vzrástli zberové a pozberové straty a je predpoklad, že vzniknú aj vyššie skladové straty. Vzhľadom na bilanciu zemiakov ku koncu roka 2002 by množstvo zemiakov malo pokryť domácu spotrebu, ale problémom zostáva kvalita. Napriek tomu predpokladáme, že zásoby konzumných zemiakov nevystacia do novej úrody a budeme dovážať nielen skoré zemiaky a sadbu, ale aj konzumné zemiaky. V prvom štvrtroku 2003 očakávame vyrovnanú bilanciu dopytu a ponuky zemiakov s nižším vplyvom zahraničného obchodu. Bilaterálne dohodnuté preferenčné clá a kvóty sú zanedbateľné a neovplyvnia negatívne domáci trh.

Kvalitnejšie zemiaky úrody 2002 producenti naskladnovali a v prvom štvrtroku 2003 očakávajú predaj za pomerne vyššie ceny. Cena zemiakov úrody 2003 sa bude odvíjať od dopytu na trhu, očakávame len mierne zotavenie cien zemiakov.

Vydavateľ: VÚEPP – ATIS, Trencianska 55, 824 80 Bratislava

Redakcia: Ing. Ladislav Hána, Telefón: 02 / 58 243 263, fax: 02 / 53 418 151, e-mail: atis@vuepp.sk
Ing. Dalibor Bara, Telefón.: 02/58 243 269, e-mail: bara@vuepp.sk

ÓVÚEPP – ATIS

Všetky trhové informácie sú spracované s najväčšou starostlivosťou. Rozmnožovanie a využívanie informácií je možné len po písomnej dohode s ATIS s uvedením zdroja.

Informácie obsiahnuté v tomto materiáli sa zakladajú na informacných zdrojoch, o ktorých sme presvedčení, že sú hodnoverné. VÚEPP – ATIS nezodpovedá za správnosť a úplnosť uvádzaných informácií, ako aj nezodpovedá za žiadne škody vzniknuté na základe využívania informácií obsiahnutých v tomto materiáli.

Spracovanie jednotlivých častí – zodpovední komoditní manažéri ATIS:

Obilniny a zemiaky:	Ing. A. Omelková	Tel.: 02/58 243 264, e-mail: omelkova@vuepp.sk
Jatocné zvieratá a mäso:	Ing. L. Hána	Tel.: 02/58 243 263, e-mail: atis@vuepp.sk
Mlieko a mliečne výrobky:	Ing. K. Prachárová	Tel.: 02/58 243 352, e-mail: prachar@vuepp.sk
Hydina a vajcia:	RNDr. M. Vašková, CSc.	Tel.: 02/58 243 351, e-mail: vaskova@vuepp.sk
Ovocie:	Ing. Viera Konečná	Tel.: 02/58 243 350, e-mail: konecna@vuepp.sk
Zelenina:	Ing. Daniela Kucová	Tel.: 02/58 243 258, e-mail: kucova@vuepp.sk